БУГУН ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ БОШЛАНАДИ

ИЛМ-ФАН ЧЎҚҚИЛАРИ САРИ!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 171 (3143). | Чоршанба, 1 сентябрь 1965 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ПАХТА УЧУН КУРАШНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ДАВРИ

Қишлоқ хўжалигидаги барча меҳнаткашлар сингари мамлакатимиз пахтакорлари ҳам КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларини амалга ошириш учун астойдил курашмоқдалар, маҳсулот етиштиришни кўпайтиришга ҳаракат қилмоқдалар. Бу йил кўпгина пахтакор районлар учун оғир келди. Ўзбекистон ва Туркманистон, Тожикистон ва Қирғизистон, Қозоғистоннинг жанубий районлари ва Озарбайжон деҳқонлари ўжар об-ҳаво, сув танқислиги шароитида мўл ҳосил етиштирмоқ учун кўпгина куч-қувват ва маҳорат сарфлашга мажбур бўлдилар. Қудратли техника колхоз ва совхозларнинг жонига оро кирди, қўшимча сув манбалари ишга солинди. Минглаб механизаторлар ва сувчилар кеча-кундуз дала бошида турдилар. Уларнинг меҳнати ва матонати ўз самараларини бермоқда: деярли ҳамма жойда ғўзалар мўл ҳосил нишонасини кўрсатмоқда.

Ҳозир пахта далаларида йиғим-теримнинг долзарб палласи бошланди. Тажан ва Мурғоб воҳаларидаги, Қарши чўлидаги, Вахш водисидаги кўпгина хўжаликларда мўл ҳосил терилмоқда. Тайёрлов пунктларига янги пахта ҳосили кела бошлади.

Йиғим-терим — пахтачиликда энг масъулиятли давр. Пахтакор районларнинг колхоз ва совхозлари нисбатан қисқа вақт ичида жуда катта ҳажмдаги ишни бажаришлари: миллион-миллион тонна энг қимматли маҳсулотни териб олиб, давлатга топширишлари керак. Масалан, Ўзбекистон меҳнаткашлари бу йил давлатга 3 миллион 650 минг тонна, Тожикистон ССР меҳнаткашлари 545 минг тонна, Туркманистон меҳнаткашлари 470 минг тонна пахта беришни мўлжаллаб қўйганлар. Бутун ҳосилни барвақт йиғиштириб олиш, пахта тайёрлаш планини бажариш, енгил саноатга мумкин қадар кўпроқ хом ашё бериш — КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларини амалда адо этишга муносиб ҳисса қўшиш демакдир.

Ўзбекистоннинг илғор пахтакорлари — донгдор механизаторлардан Т. Охунова, Ж. Кўчиев, В. Тюпко, колхоз ва совхозларнинг машҳур раҳбарларидан Ю. Абдураҳмонов, У. Саримсоқов, С. Усмонов ва бошқалар йиғим-терим арафасида яхши ташаббус кўрсатишди. Улар далаларда фидокорона ишлашга, деҳқонларнинг меҳнати билан етиштирилган бутун ҳосилни нобуд қилмасдан териб олишга даъват этиб, республика қишлоқ хўжалигининг барча ходимларига мурожаат қилишди.

Давлат пахтакорларнинг ҳалол меҳнатини юксак даражада қадрламоқда ва сахийлик билан рағбатлантирмоқда. Бу йил пахта етиштириш ва давлатга сотишни кўпайтиришдан колхоз ва совхозларнинг моддий манфаатдорлигини янада ошириш чоралари кўрилди. СССР Министрлар Советининг 1965 йил 5 августдаги қарорига биноан, давлатга сотиладиган биринчи, иккинчи ва учинчи сорт пахтанинг бундан аввалги уч йил мобайнида шу сортлар билан ҳақиқатда тайёрланган ўртача миқдоридан (умумий ҳажмидан) ортиқ қисмига шу сортлардаги пахтанинг ўртача харид (топшириш) нархи билан тегишли йил учун 50 процент миқдорида устама ҳақ тўланади.

Эндиликда пахта етиштиришни кўпайтиришга эришган ҳар бир хўжалик кўплаб қўшимча даромад олади. Масалан, ҳисоблаб кўрилса, Фарғона область Поп районидаги Ленин номли колхозда ҳар гектар пахтазордан олинадиган даромад тахминан 198 сўм кўпаяр экан. Ҳақ тўлашнинг янги тартиби жорий қилинганн натижасида колхозчиларнинг даромадлари ҳам анча ошади.

(„ПРАВДА"нинг 31 АВГУСТДАГИ БОШ МАҚОЛАСИ).

Пахтачиликда дала ишларининг асосий оғирлиги машиналарнинг елкасига борган сари кўпроқ юклаб қўйилмоқда. Кўпгина хўжаликларда замонавий серунум техника теримчиларнинг меҳнатини муваффақият билан бажармоқда. Бу йил Ўзбекистоннинг ўзидагина 20 минг машина теримда қатнашади. Республика механизаторлари камида бир миллион тонна пахтани, яъни ҳосилнинг учдан бир қисмини агрегатларнинг бункеридан тўкишга аҳд қилиб қўйдилар. Туркманистон Тожикистон ва бошқа республикаларнинг далаларига минглаб пахта териш машиналари чиқариладн.

«Савай», «Пахтаорол» совхозлари ва бошқа шу каби илғор хўжаликларнинг тажрибаси машина териминнинг иқтисодий жиҳатдан ғоят афзаллигини кўрсатиб турибди. Техникадан омилкорлик билан фойдаланиш ҳосилни териб олиш муддатларини қисқартириш, ҳосилни нобудгарчиликдан асраб қолиш, маҳсулот таннархини анча камайтириш имконини беради.

Машинада пахта теришнинг бошланишига саноқли кунлар қолди. Мамлакатнинг пахтакор районларидаги колхоз ва совхоз раҳбарларининг, қишлоқ хўжалик органларининг вазифаси — ишни пухта уюштириб, бу муҳим ишга тайёргарликни яқин кунлар ичида тўла туталлашдан иборат. Гап, аввало барча терим агрегатларини яхшилаб ремонтдан чиқариш, шу агрегатларга ишбилармон механизаторларни тайинлаб, уларнинг серунум ишлашлари учун ҳамма шароитларни муҳайё қилиб қўйиш устида бормоқда. Машиналар ишлатиладиган участкалар ҳар бир хўжаликда аниқлаб чиқилмоғи керак. Машиналарнинг пахта теримида муваффақиятли ишлаши дефолиация, яъни ғўза тупларидаги баргларни терим олдидан тўктириш сингари муҳим ишнинг ўз вақтида ўтказилишига боғлиқ. Бу ишни асло кечиктириб бўлмайди. Пахта сифати кўп жиҳатдан дефолиацияни омилкорлик билан ўтказишга боғлиқ.

Бу йил ҳосилнинг асосий қисмини машиналар ёрдами билан териб олишга аҳд қилиб қўйган ўнлаб хўжаликлар ва районларнинг номларини айтиб бериш мумкин. Камида 60 процент пахтани машиналарда теришга жазм этган Сирдарё области механизаторларининг ташаббусини қўллаб-қувватласа ва ёйса арзийди. Илғор механик ҳайдовчилар мавсумда ўз агрегатлари билан 130 — 140 тонна ва бундан ҳам кўпроқ пахта теришга сўз бердилар. Улар машиналарни пайкалга чиқаришга тахт қилиб қўйдилар.

Бироқ, етиштирилган ҳосилни барвақт ва сира нобуд қилмай йиғиштириб олиш, техникадан кенг фойдаланиш тўғрисида ҳамма жойда ҳам чинакам ғамхўрлик қилинмоқда, деб бўлмайди. Туркманистон, Тожикистоннинг барча районларида терим машиналари, ворохоочиститель машиналар, транспорт воситаларининг ремонти ҳанузгача тугалланган эмас. Қорабокаул, Байрамали, Денов, Калинин районларидаги кўпгина хўжаликларда техникани тайёрлаш кечга сурилиб кетди. Ўнлаб машиналар устахоналардан чиқарилгани, уларнинг кўпчилигига механизаторлар тайинлаб қўйилгани йўқ. Ғўза баргини тўктириш учун мўлжалланган химикатларнинг талайгина қисми «Туркменсельхозтехника» омборлари ва базаларидан ҳамон ташиб олинган эмас. Ваҳоланки, бу ерда машинада пахта теришнинг бошланишига саноқли кунлар қолди. Сурхондарё, Хоразм, Тошкент областларидаги баъзи хўжаликларда пахта териш техникасини тайёрлаш кечиктириб юборилганлиги ҳам ташвиш туғдирмоқда.

Ҳосил териминнинг муваффақияти кўпгина катта ва кичик ишлардан таркиб топади, ҳар бир колхозчининг, совхоз ишчисининг, қишлоқдаги ҳар бир мутахассиснинг ғайрат билан меҳнат қилишига боғлиқ бўлади. Партия комитетларининг, қишлоқлардаги барча коммунистларнинг вазифаси — пахтакорларнинг мусобақасига бошчилик қилиш, одамларни, техникани жой-жойига тўғри қўйишда, ишлаб чиқаришнинг барча резервларидан тўлароқ фойдаланишда хўжаликларнинг раҳбарларига ёрдам беришдир. Пахта теримида қатнашаётган одамларнинг меҳнати ва истироҳати учун яхши шарт-шароитлар яратиб қўйилиши, пахта етиштиришни кўпайтирган, унинг сифатини оширган кишиларни моддий жиҳатдан рағбатлантириш чоралари ҳамма жойда тўғри татбиқ этилиши тўғрисида ғамхўрлик қилмоқ керак.

Пахта далаларидаги йиғим-терим минг-минглаб деҳқонлар ва механизаторларнинг улкан меҳнатига якун ясайди. Юксак даражада уюшқоқлик, интизомлилик кўрсатиш, қимматли хом ашёнинг ҳар бир килограммини қадрлай билиш — пахтакор районлардаги қишлоқ хўжалик ходимларининг шарафли ишидир. Ҳосилни ўз вақтида йиғиштириб олиш, нобудгарчиликка йўл қўймаслик, мамлакат олдида олинган мажбуриятларни адо этиш — мамлакатнинг пахтакор республикаларидаги барча қишлоқ хўжалик ходимларининг ватанпарварлик бурчидир.

СОВЕТ-АРАБ ДЎСТЛИГИ МУСТАҲКАМЛАНАВЕРСИН ВА ЯШНАЙВЕРСИН

КАТТА КРЕМЛЬ САРОЙИДА МИТИНГ

Бирлашган Араб Республикаси Президенти Жамол Абдил Носирнинг Совет Иттифоқида бўлиши муносабати билан Катта Кремль саройида 31 августда совет-араб дўстлигига бағишланган митинг бўлди.

Москва меҳнаткашлари ва жамоатчилигининг вакиллари, фан ва маданият арбоблари, студентлар, «СССР — Бирлашган Араб Республикаси» дўстлиги жамияти правлениесининг аъзолари СССР Олий Советининг мажлислар залига тўпландилар.

Зал Бирлашган Араб Республикаси ва Совет Иттифоқининг давлат байроқлари билан безатилган.

Митинг қатнашчилари **Л. И. Брежнев, А. Н. Косигин, А. И. Микоян, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, Ю. В. Андропов** ўртоқларни қизғин табрикладилар.

Жамол Абдил Носир, у билан бирга келган мисрлик давлат ва сиёсий арбоблар президиумда пайдо бўлганларида бу ерга тўпланган кишилар уларни қарсаклар билан кутиб олдилар.

Митингни Москва Совети ижроия комитетининг раиси вазифасини бажарувчи **В. П. Исаев** очди. В. П. Исаев дўст Бирлашган Араб Республикасининг вакилларини самимий табриклади.

Бирлашган Араб Республикаси билан СССР давлат гимнлари янгради.

Коммунистик меҳнат зарбдори, Лихачев номидаги автомобиль заводининг слесари, «СССР—Бирлашган Араб Республикаси» дўстлиги жамияти правлениесининг аъзоси **И. Т. Никульников**га сўз берилади. Сўнгра Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Давлат мукофоти лауреати, «Гидропроект» лойиҳа-қидирув ва илмий тадқиқот институтининг бош инженери **Н. В. Разин,** Ломоносов номидаги Москва давлат университетининг студенти **М. Н. Козина** сўзга чиқдилар.

КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзоси, СССР Олий Совети Президиуми Раиси **А. И. Микоян**нинг нутқи давомли қарсаклар билан кутиб олинди.

Бирлашган Араб Республикасининг Президенти, Араб социалистик иттифоқининг раиси **Жамол Абдил Носир** минбарга чиққанида залда яна овация бошланади.

Катта Кремль саройида бўлган митинг Бирлашган Араб Республикаси билан Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги бузилмас қардошларча дўстликнинг ёрқин намойишига айланди. (ТАСС).

Бирлашган Араб Республикасининг Президенти шарафига

Бирлашган Араб Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Муҳаммад Мурод Ғолиб 30 августда Бирлашган Араб Республикасининг президенти Жамол Абдил Носир шарафига қабул маросими ўтказди.

Бирлашган Араб Республикасининг бошлиғи билан бирга қабул маросимида Бирлашган Араб Республикасининг президентга унинг Совет Иттифоқига қилган сафарида ҳамроҳ бўлиб келган давлат арбоблари қатнашдилар.

Совет томонидан Л. И. Брежнев, А. Н. Косигин, А. И. Микоян, А. Н. Шелепин, СССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари А. А. Мюрисеп ва бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Меҳмонлар орасида СССРдаги дипломатик ваколатхоналарининг бошлиқлари, совет ва чет эл журналистлари бор эди.

Қабул маросимида Бирлашган Араб Республикасининг президенти Жамол Абдил Носир билан СССР Олий Совети Президиумининг раиси А. И. Микоян самимий, дўстона қадаҳ кўтардилар.

Қабул маросими хушкўнгиллик вазиятида ўтди. (ТАСС).

Етти йиллик сўнгги йилининг «оқ олтин» хирмонлари ана шундай қад кўтармоқда. Ҳозирги долзарб кунлар ўтгани сайин пахтадан осмонўпар хирмонлар бунёдга келаверади. Мана бу суратда Қибрай пахта тайёрлаш пунктида пахтанинг биринчи катта ғарами уйилмоқда. Бу пунктга қарийб 9 минг тонна «оқ олтин» қабул қилинади.

Р. ШАМСУТДИНОВ фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ПЛАН — 10 ОКТЯБРГАЧА

Пахта хирмонимиз баракали бўлаяпти. Офтоб нурида тобланаётган «оқ олтин»имизга қараган сайин қалбимизда қувонч жўш урмоқда. Ҳосил қувончи ана шунақа зўр бўлади. Бу қувончга эришиш учун бригадамиз деҳқонлари илк баҳордан буён озмунча меҳнат қилишмади. Бу йилги кўклам биз учун бирмунча қийинчиликлар туғдирди. Ҳаво қуруқ келди. Лекин биз бундан чўчимадик. Ердаги намни сақлаб қолиб, чигитни бир текис ундириб олишга астойдил ҳаракат қилдик. Шунга эришилди ҳам. Ғўза парвариши давомида эса бригадамизнинг ҳар бир аъзоси ғўзага меҳрини тўкиб ишлов берди. Кўчатни тўла сақлаб қолиш ҳаммамизнинг диққат марказимизда турди. Мана, эндиликда ҳар гектар майдонда 85—90 минг тупдан кўчатимиз бор. Ҳар туп ғўзада эса камида 10—12 тадан тўқ кўсак пишиб етилмоқда.

Бундай ютуққа эришишда механизаторларимиздан Қидирбой Мавлонов, Анорбой Баратов, сувчиларимиздан Холдор Абдуҳайитов, Абен Қамбаров ва бошқа ўртоқларнинг хизмати катта бўлди.

Мана энди олдимизда янада масъулиятли вазифалар турибди. Етиштирилган ҳосилимизни қисқа муддат ичида сифатли қилиб териб олишимиз, давлатга юқори сорт пахта етказиб беришимиз лозим.

Шу кунларда пайкалларимизда йиғим-терим ишлари қизиб кетган. Ҳар бир теримчи кўпроқ пахта теришга ҳаракат қилаяпти. Хирмонга тўкилаётган пахта сифатли бўлмоқда. Бунинг бойиси бор, албатта. Биз мавсум бошланмасдан илгари ҳамма теримчиларни йиғиб, пахтани тоза териш, хом термаслик, ифлос қилмаслик тўғрисида кўргазмалар бердик. Бундан ҳаммамиз манфаатдормиз.

Чевар теримчиларимиздан Маҳбуба Турдиқулова, Зулфия Жумақулова ва Турғонқул Қурбонқулова ўртоқларнинг ҳар бири эл хирмонига кунига 100 килограммга етказиб «оқ олтин» тўкмоқда. Теримчиларнинг унумли ишлаши учун бизда барча шароитлар муҳайё. Дала шийпонимиз шинам қилиб безатилган. Болали аёлларнинг унумли ишлашига эришиш учун ясли ва боғчаларни яхшилаб жиҳозлаб қўйганмиз. Теримчиларга ҳар ўн кунда аванс пули берилади.

Деҳқонларимиз етти йилликнинг сўнгги йилини мавжуд 134 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 30 центнердан хирмон кўтариш билан якунлашга аҳд қилдилар. Биз бўкаликлар ташаббусига қўшилиб, пахта тайёрлаш йиллик планини 10 октябргача, мажбуриятимизни эса Улуғ Октябрь байрамигача шараф билан бажаришга бел боғладик.

Югай Ен Сен,
Юқори Чирчиқ районидаги «Узбекистон» колхозининг бригадири.

ЎҚИНГ, ЎРГАНИНГ, КАМОЛ ТОПИНГ

Бугун биринчи сентябрь!

Ҳамма ёқда шодлик, қувноқлик. Болалар чеҳрасидан табассум аримайди. Мана, сабрсизлик билан кутилган ўқув йили ҳам етиб келди. Билимга чанқоқ ўқувчилар, илм чўққилари томон интилаётган йигит-қизларнинг қувончи айниқса чексиз. Илм-маърифатга бўлган иштиёқ бугун уларни қадрдон билим масканларига етаклайди. Бўм-бўш ётган синфхоналар, ёруғ аудиториялар ёшларни яна ўз бағрига олади.

Партия ва ҳукуматимиз мактаб ҳаёти ва фаолиятига доимо биринчи даражали иш деб қараб келмоқдалар. Халқ маорифи ходимлари тўғрисида, халқ ўқитувчиси ҳақида қилинаётган буюк ғамхўрликнинг боиси ҳам шунда.

Янги ўқув йили ниҳоятда қулай шароитларда бошланмоқда. Биринчи сентябрни муносиб кутиб олиш учун жойларда катта тараддуд кўрилди. Янги ўқув йилига муносиб туҳфалар ҳозирланди. Янги дарсликлар ўқувчиларга тақдим этилди. Шу йилдан бошлаб мактабларнинг саккизинчи синфларида «Совет жамиятимиз тўғрисида суҳбатлар» деган янги дарс ўқитила бошланади.

Бу йил областимиздаги умумий таълим мактаблари сони 805 тага етди. 12 та мактаб-интернат болалар ихтиёрига бериб қўйилади. Бу билим ўчоқларида меҳнаткашларнинг 328 мингга яқин ўғил-қизи таълим олади. Педагоглар сафига 500 дан ортиқ ёш ўқитувчи қўшилади.

Ўқувчиларга пухта билим бериш — мактаб коллективининг жанговар бурчидир. Синфларда тўла ўзлаштиришга эришиш учун кураш педагоглар коллективларининг ҳамиша диққат марказида туриши керак. Яхши ўқитувчи ўқувчиларни ўзи ўқитаётган дарсга нисбатан муҳаббат уйғотади, уларнинг кўнгилларида билимга астойдил қизиқиш туғдиради, мустақил ишлашга ўргатади. Шунинг учун ҳам педагогларга мактабнинг асосий таянчи деб баҳо берилган.

Афсуски, айрим мактабларда ўқувчиларга пухта билим бериш масаласига етарли аҳамият берилмайди. Мактаб директорлари ва илмий бўлим мудирлари ўқитувчиларга нисбатан талабчанликни бўшаштириб юборадилар. Натижада, айрим ўқитувчилар дарсларга яхши тайёргарлик кўрмайдилар. Бунинг оқибатида ўқувчиларнинг бир синфда икки йил ўтириб қолишидек хунук ҳоллар содир бўлмоқда. Ўтган ўқув йилида Бўка, Юқори Чирчиқ районларида ана шундай кўнгилсиз ҳодисалар юз берди. Ўқувчиларнинг бир синфда икки йил қолиши масаласига халқ маорифи соҳасидаги жиддий нуқсон деб қарамоғимиз лозим.

Ўқувчиларга билим бериш — мактаб ва ўқитувчилар қилаётган ишнинг бир қисми, холос. Чунки, берилган илмнинг ўзи юксак ахлоқни, коммунистик хулққа эга бўлган янги кишини тарбиялаб етиштиришни таъминлай олмайди. Шунинг учун ўқитишни яхшилаш билан бирга, тарбиявий ишларни ҳам ҳар томонлама авж олдириш лозим. Тарбиявий иш — мактаб ишининг сифатини кўрсатувчи асосий кўрсаткичлардан биридир.

Мактаб қурилиши таълим-тарбия ишларини юксак талаблар даражасига кўтариш ҳамда тарбия ўчоқларининг моддий базасини мустаҳкамлаш билан боғлиқ. Шу сабабдан бу йил мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаш ишига алоҳида аҳамият берилди. Бунда жамоатчиликнинг ёрдами ва иштироки катта бўлди. Бекобод район ва шаҳар жамоат ташкилотлари бу соҳада айниқса жонбозлик кўрсатдилар. Бу ташаббус кенг қулоч ёйди. Янгийўл шаҳар ва районида тадбиркорлик билан иш кўрилди. Комсомол-ўқувчилар бригадалари тузилиб, 30 дан ортиқ мактаб улар кучи билан биринчи сентябрга тахт қилиб қўйилди.

Шундай қилиб, оталик ташкилотлари ёрдами билан 800 га яқин мактаб биноси сифатли ремонтдан чиқарилди.

Бироқ, шу билан бирга, айрим жойларда мактаб қурилиши ишига етарли аҳамият берилмади. Область колхозлараро қурилиш ва ремонт-қурилиш бошқармалари айби билан бир неча синф хоналарида ремонт ишлари ўринсиз чўзиб юборилди.

Халқ маорифининг қай аҳволда эканлиги мактаб таълими тўғрисидаги Қонуннинг бажарилиши билан белгиланади. Кейинги йилларда халқ маорифи иши анча яхшиланди. Шу билан бирга, умумий таълим тўғрисидаги Қонунни бажаришда қатор камчиликларга ҳам йўл қўйилмоқда. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида ана шу камчиликлар рўй-рост очиб ташланди, бу Қонуннинг бажарилиши ва ёшлар ўртасида тарбиявий ишларни яхшилаш тадбирлари ишлаб чиқилди.

Очиқ эътироф қилиш керакки, областимиз мактабларида таълим тўғрисидаги Қонун ҳамон қониқарсиз бажарилмоқда. Баъзи мактабларда ўқувчилар ўқишга тортилмай қолиб кетди. Бунинг учун халқ маорифи органлари, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, жамоат ташкилотлари мактаб ёшидаги болаларни ҳисобга олишлари, уларнинг ҳаммасини ўқишга жалб этиш чораларини кўришлари керак.

Мактабларимизда, айниқса қишлоқ мактабларида рус тили, математика, химия ва биология фанларини ўқитишда катта камчиликлар бор. Бу нуқсонларни бартараф этиш учун амалий ва лаборатория ишларини яхши йўлга қўйиш, ишлаб чиқариш экскурсиялари уюштириш, таълим процессида техника воситаларидан кенг фойдаланиш лозим. Таълимнинг асосий формаси бўлган машғулотларнинг қизиқарли бўлишига эришиш лозим. Россия Федерациясида телевидение орқали ўқув эшиттиришлари ташкил этилабошланди. Ўқув процессини такомиллаштиришда муҳим роль ўйнаётган бу формадан бизда ҳам кенг фойдаланишга ўтиш керак. Шунингдек, мактабларни ўқув фильмлари билан таъминлаш шу куннинг муҳим вазифаси бўлиб қоляпти.

Ҳозирги даврда халқ маорифи ходимлари олдида катта ва масъулиятли вазифалар турибди. Ўқитилаётган айрим дарсликлар программа талабларига жавоб бермайди. Шунингдек, айрим дарсликлар стабиллаштирилган эмас. Мактабларда баъзи бир ўқув қуроллари етишмайди. Билим ўчоқлари педагог кадрлар билан етарли таъминланмаган. Шунинг учун педагог кадрлар тайёрлаш ва сифатини ошириш масаласига жиддий эътибор бериш лозим. Ҳамма мактабларда политехника таълими беришда илғор методлардан самарали фойдаланиш керак.

Биринчи сентябрь — билим даргоҳлари байрами, ўғил-қизларимиз байрами. Бугун янги ўқув йили қувонч билан, зўр уюшқоқлик билан бошлаб юборилади.

Янги ўқув йилида янги муваффақиятларга эришайлик!

МАКТАБГА БОРАМАН!

ҲАМ ТАЪЛИМ, ҲАМ ТАРБИЯ

Ўзбекистон ССР олий ва ўрта махсус таълим министри ўртоқ Т. А. САРИМСОҚОВ билан суҳбат

Янги ўқув йилида бир талай кутилмаган янгиликларимиз бор. Шулардан биринчиси — студентларнинг сафлари кенгайди. Энди Ўзбекистонда 32 та олий ўқув юрти бор — Термиз педагогика институти улар сафига янги қўшилган олий ўқув юртидир. Олий маълумот олаётган ёшларнинг сони эса, 163 минг кишига етди. Бундай рақам республиканинг гуркираб ривожланаётган экономикаси ва маданиятига жуда монанд келади.

Бу йилги ёз ўрта махсус мактаблар учун ниҳоятда «сермахсул» келди. Андижон областида педагогика ва музика билим юртлари, Марҳаматда гидромелиорация техникуми очилди. Наманганда ташкил қилинган тўқимачилик техникуми ҳозир қурилаётган шойи ва костюмбоп газламалар ҳамда сунъий тола комбинати учун кадрлар тайёрлай бошлайди. Жетисойдаги билим юрти ўқиш қозоқ тилида олиб бориладиган мактабларга ўқитувчилар тайёрлаб беради. Бухорода мактабгача педагогика билим юрти, Мирзачўлда коммунал-қурилиш техникуми ташкил қилинди. Ўрта махсус ўқув юртларининг жами сони юзтага, улардаги ўқувчилар сони эса, 104 минг кишига етди.

Студентларнинг сафи анча кенгайди — олий ўқув юртларининг биринчи курсларига 37 минг киши ҳамда техникумлар билан билим юртларининг биринчи курсларига тахминан ана шунча киши қабул қилинди. Шулардан 34 мингга яқин студент ва ўқувчи кундузги бўлимларда машғулот ўтказади. Имтиҳонларнинг якунлари тўғрисидаги дастлабки маълумотлар ўқув юртларига мустаҳкам билими бўлган кишилар қабул қилинганини кўрсатиб турибди. Шуниси қувончлики, биринчи курсга олинганлар орасида қишлоқ ёшлари кўпчиликни ташкил қилади. Булар орасида корхоналар, колхоз ва совхозлар томонидан ўқишга юборилган йигит-қизлар ҳам оз эмас. Келажакда улар диплом олгач, ўз жонажон коллективларига қайтиб борадилар.

Эндиликда кўпгина ўқув юртларимиз ўқув жараёнини ва тадқиқотчилик ишини такомиллаштириш учун жуда яхши шарт-шароитлар ва имкониятларга эгадир. Қўшимча илмий аппаратлар сотиб олишга бир неча юз минг сўм сарфланди. Тошкент университетининг физика факультети ажойиб совға олди. Бу факультет студентлар шаҳарчасида қурилган янги муҳташам корпусда машғулот бошлайди.

Ҳозир бутун фикр-зикримиз олий ўқув юртлари ва техникумларда таълим-тарбия ишини такомиллаштиришга қаратилган. Шундай бўлиши тамомила табиий бир ҳолдир — мамлакатдаги яратувчилик ишларининг ғоят катта кўлами, халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида гуркираб тараққий этаётган техника олий ва ўрта мактабга нисбатан тобора каттароқ талаблар қўймоқда. Таълим жараёнида студентларни Ватан ҳамда жаҳон фани ва техникасининг ҳозирги ривожланиш даражасига тўла мувофиқ келадиган етарли даражада юксак билимлар билан қуроллантириш зарур. Бу вазифани фақат лекциялар сифатини ошириш билан ҳал қилиб бўлмайди. Янги ўқув йилида студентлар программа материали устида олиб борадиган мустақил ишнинг аҳамияти ошади. Бу эса, лаборатория машғулотларини яхшилашни ҳамда студентлар билан ўқитувчилар ўртасида алоқаларни кучайтиришни тақозо этади. Баъзи ўқитувчилар фақат лекция ўқиш билан кифояланиб, аслида зачёт ёки имтиҳон қабул қилиш вақтидагина студентлар билан юзма-юз бўладилар, холос. Буни асло нормал ҳол, деб бўлмайди. Албатта, машғулотлар структурасини ўзгартириш ҳазилакам иш эмас. Бунда новаторларча изланиш даркор. Шу муносабат билан ўтган йили айрим олий ўқув юртлари тажриба тариқасида бошлаган ташаббуслар, чунончи машғулотларнинг сессиясиз системасига ўтиш, студентлар ўз-ўзини контроль қилиш учун, баъзи ҳолларда эса, уларни ўқитиш учун ҳам электрон асбоблардан кенг фойдаланиш диққатга сазовордир. Бунинг натижасида ўқитувчилар студентлар билан якка тартибда иш олиб бориш учун кўпроқ вақтга эга бўладилар, деган фикр бор.

Янги ўқув йилида олий ўқув юртлари ва техникумларнинг ўқитувчилари ёшларнинг дунёқарашини шакллантиришда, ёшларни тарбиялаш соҳасидаги бутун ишда ўз ролларини анча оширишлари керак. Ҳар қандай ёш мутахассиснинг ўз касбини яхши билибгина қолмай, шу билан бирга, ҳаётдаги ўз ўрнини равшан тушуниб олиши, коммунистик қурилишда актив қатнашишга ҳар тарафлама тайёрланган бўлиши мутлақо шарт, буни исботлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Бу тўғрида ғамхўрлик қилиш эса, ҳар бар кафедранинг, ҳар бир ўқитувчининг биринчи галдаги вазифасидир.

(ЎзТАГ).

ПЕДАГОГ МАҲОРАТИ

МАКТАБЛАРДА кўпгина фан асослари ўқитилади. Жамиятшунослик фани ҳам ўқувчилар томонидан севиб ўрганилмоқда.

Жамиятшунослик фани ўқувчиларда марксча-ленинча дунёқарашни шакллантиришда муҳим роль ўйнайди. Бу фан ўқувчиларни партия ва халқ учун меҳнат қилишга ўргатади.

Тўғри, жамиятшунослик янги фан. Унинг мактаб программасига киритилганига икки-уч йил бўлди. Бу курс юзасидан машғулот олиб боришда дастлабки бой тажрибалар тўпланди.

Машғулотларни мазмунли ва қизиқарли олиб бориш мумкинмасми? Албатта, мумкин. Аввало, бу ўқитувчининг ўзига боғлиқ. У дарс соатидан моҳирона фойдаланса, синфда ўқувчиларнинг активлиги ортади. Ўтилган дарс юзасидан суҳбатлар ва мунозаралар ўтказиб туриш фойдадан ҳоли бўлмайди. Бунда, айниқса, семинар типидаги машғулотлардан кенг фойдаланиш лозим.

Семинар машғулотлари ўқувчиларни маълум бир темани пухта ўрганишга, масалани мустақил ҳал қилиш ва хулосалар чиқаришга ўргатади. Энг муҳими, уларни ҳаёт билан яқиндан таништиради.

Ҳ. ЮСУПОВ,
Бекобод районидаги 11-мактаб директори.

САЛОМ, СЕНТЯБРЬ!

РЕСПУБЛИКАМИЗДАГИ институтлар ва техникумлар янги ўқув йилини ҳар томонлама шайланиб кутиб олдилар. Бир неча олий ўқув юртлари ҳузурида янги кафедра ва лабораториялар ташкил этилди. Янги ихтисосликлар бўйича машғулотлар олиб борилади. Техникумлар тармоғи ҳам кенгайди. Улар ўз лаборатория ва фан кабинетларига эга. Бу билим юртларида ишлаш учун кўпгина ўқитувчи кадрлар юборилди. Хуллас, ўқишларни бошлаш учун ҳамма нарса тайёр қилиб қўйилди.

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти студентлари ёзги каникулни жуда сермазмун ўтказдилар. Мана, бугун бу йирик илм-фан даргоҳи студентларга ўз бағрини яна кенг очди. Сиз суратда институтнинг бир группа студентларини кўриб турибсиз.

ТОНГНИ ҚАРШИЛАБ

Дўстимнинг уйида алламаҳалгача гурунглашиб ўтирдик. Бу оилага ҳамманинг ҳаваси келади. Тўнғич ўғил Шавкат бу йил Тошкент Давлат педагогика институтини аъло баҳолар билан тамомлаб, ҳаётга йўлланма олди. Шарифа Тошкент политехника институтининг биринчи курс студенткаси. Анвар бу ўқув йили ўрта мактабнинг сўнгги синфида таҳсил кўради. Карим 7-, Ҳолида 4-синф ўқувчилари. Кенжаси эса, болалар боғчасидан мактабга биринчи бор қадам қўйяпти.

Кўпчиликнинг эътибори Кенжада. У тинмай чуғурлайди, даврада ўтирганларга «Алифбе»ни, рангли қалам ва мактаб формасини кўз-кўз қилади. Дам отаси, дам онасига фақат «5» баҳо олиб ўқишига ваъда қилади.

Олти фарзандини меҳр ва муҳаббат билан тарбиялаган она фарзандларига — ширин умрининг давомчиларига мағрур термулади. Юрак ҳаяжонини, қалбида туғён ураётган оталик муҳаббатини ўғил-қизларини қучиш билан, табассум билан изҳор қилади ота!

Дўстимнинг ким ҳам орзу қилса арзийдиган фарзандларининг билимли ва одобли, маданиятли ва хуштабиат бўлиб етишувларида уларга таълим-тарбия бераётган маънавий устозларнинг озмунча меҳнатлари сингганми!

Ўқитувчи! Қандай фахрли касб бу! Жаҳонни ҳайратда қолдирган учқур қанот фазокорлару, меҳнат мўъжизасини кўз-кўз қилаётган азамат донгдорлар ҳам, Ватан ва халқ мадҳиясини дилрабо куйларга солаётган бастакору, ўткир қалам соҳиблари шоир ва санъаткорлар ҳам ана шу камтарин муаллим қўлида ҳарф таниганлар, билим манбаи — китоб сатрларининг «мағзини чақишни» ўрганганлар.

Азим шаҳримизнинг бағри кенг кўчалари бугун муқаддас даргоҳ — мактаб қучоғига отланган ўғил-қизларимиз билан дарёдек тошиб кетди. Келажак эгалари — билимга чанқоқ фарзандларимиз кўнглида битмас-туганмас орзу-умидлар яшайди. Шу мурғак орзуларни авайлаб вояга етказувчи муҳтарам мураббий эса, мактаб остонасида ўз шогирдларини бир дунё қувонч, чексиз соғинч билан кутади.

Боланинг ўқиши ва тарбияси учун нимаики керак бўлса, барчаси муҳайё қилинган совет мактабининг ўқитувчисини янги ўқув йилида янги вазифалар кутиб турибди. Бу, биринчи галда ўқув-тарбия савиясини ҳозирги кун талаблари даражасига кўтариш, педагогик маҳоратни эгаллаш, изланиш ва ижодий меҳнат қилишни тақоза этади. Чунки, ўқитишнинг самарали йўлларини қидирмасдан юксак чўққиларга кўтарилаётган илғор совет фанидан ўқувчиларга асосли билим бериш, албатта қийин. Буни биз педагоглар чуқур ҳис қилишимиз лозим. Ўғил-қизларимиз коммунистик жамиятнинг муносиб кишилари бўлиб етишишлари учун бор билим ва кучимизни аямаймиз.

Улуғ Лениннинг буюк сафдоши, халқ маорифининг атоқли арбоби Н. К. Крупскаянинг мана бу доно сўзлари худди бугун айтилгандек жаранглаб эшитилади: «Биз болаларни оталари бошлаган ишни давом эттира оладиган қилиб тарбиялашимиз керак. Владимир Ильич болаларнинг оталар бошлаган ишни охиригача олиб борадиган кишилар бўлишини хоҳлар эди. У, бизнинг болаларимиз яна яхшироқ курашишни ўрганиб оладилар ва ғалаба қозонадилар, деяр эди.

Болаларда зарур малакалар ҳосил қилишга, уларда кучли ирода вужудга келтиришга, фойдали киши бўлиш истагини қўзғотишга, уларни жамоатчи, коллективчи қилиб тарбиялашга кўпроқ эътибор беринг, уларни ҳар томонлама камол топтиришга ҳаракат қилинг...»

Катта ишончни оқлаш ҳар бир ўқитувчининг муқаддас бурчи.

Р. УСМОНОВ,
Тошкентдаги 111-мактаб ўқитувчиси.

МАКТАБ ВА ҲАЁТ

Биринчи сентябрь ёш авлод ҳаётида, бутун халқ ҳаётида катта ва қувончли воқеадир. Бугун ана шундай шодиёна кун.

Коммунистик таълим-тарбия ўчоғи бўлган совет мактаби олдида ёш авлодни ҳар томонлама билимдон, одоб ва ахлоқли ҳамда меҳнатсевар қилиб етиштиришдек шарафли вазифалар турибди. Чунки, инсон ҳаётга йўлланмани шу мактабдан олади.

Шу учун ҳам мактаб иши — партия иши, умумхалқ иши бўлиб қолди. Совет мактаби давлат ва умумхалқ ғамхўрлиги билан қуршаб олинган.

Кейинги йилларда республикамиз мактаблари ҳаётида жиддий ўзгаришлар юз берди. Мактаб таълимининг ишлаб чиқариш билан, турмуш билан боғланиши мустаҳкамланди. Таълим-тарбия ишлари савияси анча ошди.

Ўзбекистонда ўқувчилар сони йилдан-йилга ортиб бормоқда. Бу янги ўқув йилида мактабларнинг биринчи синфларида меҳнаткашларнинг бирнеча минг ўғил-қизи таълим олади.

Мактабларда янги ўқув йилига пухта тайёргарлик кўрилди. Деярли ҳамма билим ўчоқлари жойлашган бинолар биринчи сентябрга барвақт тахт қилиб қўйилди. Янги мактаб бинолари қад кўтарди.

Фақат пойтахт областининг ўзида давлат маблағи ҳисобига 10 та мактаб қурилди. Қибрай посёлкасида, Олмалиқ шаҳрида, Янгибозор посёлкасида қурилган янги мактабларда ҳам бугун ўқишлар уюшқоқлик билан бошлаб юборилади. Тошкент шаҳрида эса 9 та янги мактаб ишга туширилди. Уларда 9276 ўқувчи ўқийди. Чилонзор райони меҳнаткашлари фарзандларига 5 та билим ўчоғи армуғон этилди.

Иқтисодий жиҳатдан бақувват колхозлар ўз кучлари ва маблағлари ҳисобига мактаб бинолари қуришдек муҳим ишга бош қўшдилар. Бекобод, Калинин, районларидаги кўпгина хўжаликлар мактабларга, чинакам оталиқ ёрдами кўрсатдилар. Янги мактаблар қуришда республикамизнинг кўпгина саноат корхоналари, турли министрлик ва бошқармалар ҳам муносиб ёрдам бердилар.

Бироқ, шу билан бирга, айрим шаҳар ва районларда мактаблар қурилиши ишига етарли аҳамият берилмаётир. Ваҳоланки, бизда синфхоналар танқислиги сезилиб турибди. Мактаб қурилишининг ҳажми ўқувчилар сонининг ўсиш суръатидан анча орқада қолмоқда.

Мактаблар қурилишини кенг авж олдирмасдан ва мавжуд билим ўчоқларида ўқиш-ўқитиш учун қулай шароитлар яратмасдан туриб, таълим-тарбия ишларини яхши йўлга қўйиб бўлмайди. Ваҳоланки, ўқувчиларга пухта билим бериш — совет мактабининг асосий ишидир.

Янги ўқув йилида халқ маорифи ходимлари олдида жуда шарафли ва масъулиятли вазифалар турибди. Ўқувчиларга мумкин қадар пухта билим бериш, уларнинг фан асосларини эгаллашга бўлган қизиқишларини ошириш алоҳида масъулият касб этади. Ўқувчиларга умумтаълим бериш ишини яхши амалга ошириш кўп жиҳатдан педагогик коллективларнинг фаолиятига боғлиқ. Шунинг учун дарсларнинг сермазмун ва қизиқарли бўлиши учун курашни янада кучайтириш лозим.

Мактабларни ўқитувчи кадрлар билан таъминлаш борасида анчагина ишлар қилинди. Бу йил республикамиз олий ва махсус ўрта ўқув юртларини тамомлаб чиққан тўрт мингдан ортиқ ўқитувчи билим ўчоқларида ишлаш учун юборилди. Лекин. айрим район мактабларида рус ва чет тиллари, физика, математика, жисмоний тарбия ва ашула ўқитувчилари камлиги сезилиб турибди. Бу эса ўқитувчи кадрларни тўғри танлаш ва жойлаштириш масаласи билан жиддийроқ шуғулланишни талаб этади.

Дарслик — ўқитувчи ва ўқувчининг муҳим қуролидир. Дарсликлар нашр этишда маълум ютуқлар қўлга киритилди. Шу билан бирга бу соҳада қатор камчиликларга ҳам йўл қўйилди. Янги ўқув йили бошланаётган бўлса ҳам ҳамма ўқувчилар дарсликлар билан тўла таъминланди деб айтаолмаймиз. Чунки, «Ўқитувчи» нашриёти биринчи сентябрга қадар айрим дарсликларни босиб чиқаришга улгура олмади. Бундан ташқари айрим районларда дарсликлар билан савдо қилишда катта камчиликларга йўл қўйилди.

Совет мактаби янги, порлоқ жамиятнинг актив қурувчиларини тарбиялаб вояга етказаяпти. Билим ўчоқларининг халқимиз олдидаги хизматлари жуда катта. Партия ва ҳукуматимиз мактаблар олдига улкан вазифалар қўйган экан, бу шарафли ишни амалга оширишда халқ маорифи ходимлари ҳормай-толмай меҳнат қиладилар.

С. РОЗИҚОВ,
Ўзбекистон ССР Маориф министрининг ўринбосари.

ОИЛА ҚУВОНЧИ

Нодира акаларининг китобларини томоша қилиш билан овора бўлиб, адасининг келганини ҳам сезмай қолди. Баҳодир «адам келдилар» демаганида ким билади, у акасининг китобларини қачонгача варақларди. Баҳодирнинг қушлар ва ҳайвонларнинг расми солинган чиройли китоби Нодирага жуда ҳам ёқиб қолганди. У китобни бағрига босганича, адаси томон югургилаб кетди. Кўча эшикдан кираверишда Боқижон ака унга кулиб қараб турар, қўлида қоғозга ўроғлиқ нимадир бор эди.

— Ада, келдингизми, ҳорманг! деди Нодира. У адаси билан бийрон-бийрон сўзлашарди-ю, кичи кўзи қоғозга ўроғлиқ нарсада эди.

— Раҳмат оппоқ қизим, раҳмат, — Боқижон ака қизининг пешонасидан ўпиб эркалади.

— Бу нима? — деди Боқижон ака Нодиранинг қўлидаги китобга ишора қилиб.

— Баҳодир акамларнинг китоблари, манам ўқийман.

— Оббо доно қизим-ей, — кулди ота, — бу китобни катта бўлганингда ўқийсан, хўпми?!

Қиз «хўп» дегандек секин бош ирғади.

— Сенга мана бу китобни олиб келдим — «Алифбе».

Нодира уй зинапоясига кириб ўтирди. «Алифбе»ни жажжи тиззаларига қўйганича марок билан бир-бир варақлай бошлади.

Қандай чиройли китоб-а! Расмлари кўплигини айтмайсизми! Китоб муқовасига туширилган суратдаги қиз ҳам Нодирага ўхшаб кетади. Китоб варақларидаги дона-дона ҳарфлар ҳар хил рангда-я... Нодира уларнинг баъзиларини билиб олган. Ойиси ўргатган унга.

— Мана бу — А! Мана буниси — Б! Буниси эса... У ҳижжалаб ўқий бошлади. Сўнг жим бўлиб қолди.

— Ойи, манави ҳарф нима?!

— Қайси? — ўчоқ бошидан товуш қилди Сабура опа.

— «А»ни ёнида турган-чи?!

— Кўрмаяпман, Баҳодир акангни чақира қол, ёрдам беради.

Боқижон аканинг катта ўғли Баҳодир синглисига ёрдамга келди.

— Э, буми? Дарров эсингдан чиқарибсан-да. Бу «А»нинг кичкинаси-ку!

— Ҳа, энди биламан, сўрасангиз дарров айтиб бераман.

Овқатдан сўнг Нодира китоб ва дафтарларини портфелига тартиб билан жойлаб қўя бошлади. Шу вақт Нодиранинг кичик акаси — Алишер ўқишни битиргач, ким бўлиши ҳақида сўз очиб қолди. «Сен ким бўлмоқчисан? Нодира?» — деб қизиқиб сўради у синглисидан.

— Мен дохтир бўламан, — лўнда жавоб қилди Нодира.

— Мен инженер бўламан, албатта!

Боқижон ака ўғлининг сўзини бош силкиб тасдиқлади. Китобларини стол устига тахлаётган Баҳодир ҳам жим қолмади.

— Мен ҳам албатта инженер бўламан.

Нодира портфелини бир четкага қўйиб, адасининг ёнига келиб ўтирди-да, унинг қулоғига ниманидир пичирлади. Адаси ҳа-ҳолаб кулиб юборди.

— Баҳодир, сенинг китобларинг нечта бўлди? Нодира сўраяпти.

— Ун тўртта!

— Меники битта, — афсусланганда деди Нодира.

— Сеники битта бўлса ҳам чиройли! — юпатди Боқижон ака.

— Ада, Нодира фамилиясини биладими? — сўраб қолди Алишер.

— Қани, Нодиранинг ўзидан сўрайлик-чи?!

— Биламан, фамилиям Аҳмаджонова! — Жавоб қилди у. — Муаллимимиз сўрасалар шундай дейман.

Аҳмаджоновлар оиласи бахтиёр совет оилаларининг биридир. Оила бошлиғи Боқижон ака олий маълумотли педагог. Чилонзордаги Богдан Хмельницкий номли 76-ўрта мактабда муаллим. Сабура опа ҳам оқ-қорани таниган, маълумотли аёл. Ишчи. Уларнинг фарзандлари қувнаб-яйраб, давримизга муносиб ёшлар бўлиб ўсишяпти. Оиланинг катта фарзанди Баҳодир бу йил Октябрь районидаги Энгельс номли 11-мактабнинг бешинчи синфига, Алишер 139-рус мактабининг учинчи синфига ўқишга боради. Нодира эса, мактаб остонасига бугун биринчи бор қадам қўйяпти.

...Эрта тонг. Баҳодир, Алишер ва Нодира одатдагидан барвақт уйғонишган. Ҳаммалари шод-хуррам. Айниқса, Нодира ўзида йўқ хурсанд. Акаларидан ҳам олдин отланиб олибди. Қўлида портфели неча бор очиб ёпди. Кўп ўтмай, акалари ҳам тайёр бўлишди. Адалари Боқижон ака билан биргалашиб йўлга чиқишди. Муҳташам бинога яқинлашишганда Нодира «Салом, мактаб» деб юборди.

Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ,
Тошкент.

ГАЛСТУКЛАР ТОВЛАНАР

Табиатга ранго-ранг безак бериб,
Меваларга қўйин-қўнжин
тўлдириб,
Ғўза тупларига олтин-зар териб
Сепин ёзиб, яшнаб келди сентябрь.
Баланд тоққа бўйин ўлчайди
хирмон,
Олчазорлар шиғил-шиғил таққан
маржон,
Боғимизнинг болига бўлиб меҳмон
Ширин-шарбат бошлаб келди
сентябрь.
Ўқувчилар аъло ўқиш ўйида,
Товланади галстуклар бўйнида.
Шодлик билан ҳар бир мактаб
қўйнига
Олтин кузни бошлаб келди
сентябрь.

Рўзимат ДАМИНОВ.

Бугун сентябрь тонгида қайси бир билим ўчоғига борманг, ўғил-қизларнинг олам-олам қувончига шерик бўласиз. Бу ўқувчилар ҳам жонажон мактабларига барвақт йўл олишди. Улар Тошкентдаги 40-мактабнинг юқори синф ўқувчилари. А. Тўраев фотолари.

Эртага Вьетнам Демократик Республикасининг 20 йиллиги

ЕНГИЛМАС, ҚАҲРАМОН ХАЛҚ

Бундан ўн йил муқаддам совет журналистларининг биринчи группаси составида Вьетнам Демократик Республикасида бўлдим. Уша вақтда қаршилик кўрсатиш уруши эндигина тугаган эди. Охирги француз солдати бу қадимги мамлакатнинг вайрон қилинган, лекин душманга бўйсунмаган ерини ташлаб чиқиб кетди. Халқ тинч қурилиш ишига киришди, уруш келтирган вайроналарни қайта тиклай бошлади. Ҳамма ерда биз чинакам меҳнат қаҳрамонлигининг гувоҳи бўлдик. Йўллар, кўприклар, саноат корхоналари қайта вужудга келтирилди.

Хайфон порт шаҳарига қилган сафаримизни хотирлайман. Бу шаҳар ВДР пойтахти Ханойдан сўнг уч юз кун ўтгач озод қилинди. Шаҳарга борадиган йўлнинг ўнг ва чап томонида темир-бетон ер ости истеҳкомлари кўринади. Улар ўтаётган машиналарга очиқ кўзлари билан хўмрайиб қараб туришади. Атрофида эса қирқиб қўйилган тиконли симлар...

Мен бўмбўш, гўё ўлик шаҳарда узоқ кезиб юрдим. Портда жимжитлик. Магазин витриналари тўсиб қўйилган. Кўчалардан бири мени шаҳарнинг (ўша вақтнинг дейиш ҳам мумкин) энг йирик корхонасига — цемент заводига олиб чиқди. Бу ер ҳам вайрон этилган, ҳаммаёқ осойишта. Корхона хўжайини — француз «ўқ ҳиди» келиши биланоқ олиб кетиш мумкин бўлган ҳамма нарсаларни кўчириб, завод территориясидан тўғри Францияга жўнатган.

...Мана мен яна Хайфондаман. Энди у катталиги ва аҳамияти жиҳатидан Вьетнам Демократик Республикасининг иккинчи шаҳари ҳисобланади. Кўчалар, шаҳар чеккаларини танимай қолдим. Хайфон анча кенгайиб, атрофида янги саноат корхоналари пайдо бўлган. Кооператив далаларида тракторлар гуриллайди, механик насослар шоли участкаларига сув етказмоқда. Лекин мана бу нима? Дала ўртасида тупроқ уюлиб қўйилган. Сўқмоқ йўл шу баландликка олиб борар экан. Яқинлашдик. Бу — бомбадан яширинадиган жой экан. Устидаги тупроққа қараганда бу жой яқиндагина пайдо бўлганга ўхшайди.

Тикланган цемент заводи, шаҳар боғи, порт яқинидаги соҳилларда ҳам шундай яширин жойларни кўрдик...

Бундан роса бир йил муқаддам 1964 йил 5 августда америка самолётлари биринчи марта Вьетнам Демократик Республикаси территориясига қароқчиларча ҳужум қилдилар. Уша вақтдан бери АҚШ ҳарбий-ҳаво кучлари Женева битимини қўпол равишда бузган ҳолда ВДРнинг ҳаво бўшлиқларига бостириб кириб, тинч шаҳар, қишлоқ, йўл ва госпиталларга бомба ташламоқдалар.

Уруш... Вьетнамнинг ҳамма томонида бу даҳшатли сўзни эшитасиз. Кишилар босқинчилар ҳужумини дадил қайтаряптилар. Вьетнамлик зенитчилар ҳозиргача беш юз пентагон самолётини уриб туширдилар.

Ҳар бир вьетнамлик бугун ҳамма нарса ватан учун, душман устидан ғалаба қозониш учун бўлсин, демоқда.

2 сентябрь куни вьетнам халқи Август революциясининг 20 йиллигини нишонлайди. Худди шу унутилмас кунда Хо Ши Мин Ханойнинг марказий Ба—Динь майдонида Вьетнам Демократик Республикасининг тузилганлигини эълон қилди. Вьетнам ишчиси, деҳқони ва зиёлиси жуда катта қийинчиликларга қарамай Совет Иттифоқи, бошқа социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг қардошларча ёрдамига таяниб, эркин меҳнат эгаси бўлган кишиниmalарга қодир эканлигини очиқ кўрсатди.

Мана бу рақамларга назар солинг. 1939 йилда Вьетнам ўз оғир саноатига эга эмасди. Чет элдан ҳамма нарса, ҳатто ип-игнагача сотиб олинар эди. 1954 йилга келиб 41 корхона қурилди. 1965 йилда эса оғир саноат негизи вужудга келтирилди. Турмуш учун зарур истеъмол товарларининг 90 проценти унинг ўз фабрика ва заводларида ишлаб чиқарилаяпти. 1014 саноат корхонаси барпо қилинди.

Вьетнам илгари қолоқ аграр мамлакат ҳисобланарди. 1939 йилда атиги 2800 минг тонна озиқ-овқат маҳсулоти ишлаб чиқарилган эди. 1965 йил бошига келиб эса қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулоти шолига айлантириб ҳисобланилганда 6.059.400 тоннани ташкил қилди. Деҳқонларнинг 90 проценти кооперативларга бирлаштирилди.

1939 йилда Вьетнам қарийб ёппасига саводсизлик мамлакати эди. Ҳозирда аҳолининг 95 проценти ўқиш ва ёзишни билади. Урта мактабларда 2.660.600 бола (1939 йилда атиги 567.300 бола ўқирди) ўқийди. 1939 йилда олий ўқув юртларида 582 киши таълим олган бўлса, ҳозир улар сони 27000 дан ошиб кетди. Ҳар 2000 кишига бир врач ва фельдшер тўғри келади. (1955 йилда улар 180 минг киши эди).

Бу рақамлар вьетнам халқининг улкан ютуқларидан далолат беради. Улар демократик республиканинг қудрати ва муваффақиятларидан дарак бериб турибди. Бу ютуқлар вьетнам халқининг дўстларини қувонтиради, бугунги кунда Жанубий Вьетнамда қароқчилик қилаётган, Шимолий Вьетнам территориясига бомба ёғдираётганларнинг эса қаҳр-ғазабини келтиради.

(ЙЎЛ ХОТИРАЛАРИ)

Америкалик янги мустамлакачилар ҳеч нарсадан тоймаётирлар. Улар «коммунистик хавф-хатар билан кураш» байроғи остида иш кўриб, Жанубий Вьетнамда ўз қўшинларини кўпайтиряптилар. Эндиликда америка матбуотининг ўзи АҚШ денгиз пиёдаси бўлинмалари Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти қисмларига қарши ҳарбий ҳаракатларда бевосита қатнашиши лозим, деб очиқдан-очиқ ёзмоқдалар. Қўшин туширишни давом этмоқда. Лекин Вашингтон ўзи ёқтирган авантюралар сиёсатини амалга ошириб, ботқоқликдан чиқолмай қолди.

Мен бўлишга улгурган барча корхоналарда, қишлоқ хўжалик кооперативларида кишилар «Бир қўлда — болға ва омоч, иккинчисида милтиқ» деб номланган ҳаракат бутун мамлакатда кенг тарқалганлиги тўғрисида гапиришарди. Ёшлар орасида эса «Ҳар қандай вазифани бажаришга тайёрмиз, душманга қарши жангга тайёрмиз», деган шиор қасамёддай жаранглайди.

Америка авиациясининг босқинчилик бомбардимонларига энг кўп дучор бўлаётган вилоят ва районларда деҳқонлар шолининг биринчи ҳосилини муддатидан аввал йиғиштириб олишга муваффақ бўлдилар ва иккинчи ҳосилни етиштиришга киришдилар. Бунда экин майдони анча кенгайиб, ирригацион иншоотлар тармоғи кўпайди.

Энг кўп бомба ташланган Винь, Тхань-Хоа, Донг-Хой ва Нам-Дин шаҳарларида ишчилар ҳаво ҳужуми тугалланди, деган сигнал эшитилиши биланоқ станоклар ёнида ишни давом эттирардилар. Ҳамма ерда ишлаб чиқариш планлари ошириб бажарилаяпти.

Вьетнам хотин-қизлари афсонавий қаҳрамонлик ва жасорат намуналарини кўрсатаяптилар. Донг-Хойдан унча узоқ бўлмаган жойда мени халқ милицияси хотин-қизлар бўлимининг командири ўртоқ Нгуен Тхи Сао билан таништиришди. Республика тенгдоши бўлган бу қизни бу округда жуда ҳурмат қилишади, унинг номини Ханойда ҳам, Хайфонда ҳам, Шимолий Вьетнамнинг бошқа шаҳарларида ҳам яхши билишади. Унинг зенит пулемёти ғоят аниқ ишлашини Америка учувчилари ҳам синаб кўришган. Бу қиз душман самолётлари ҳужумини кўп марта муваффақиятли қайтарган. Ҳозирда унинг ўнлаб шогирди, юзлаб издошлари бор.

— Мен ўз граждалик бурчимни бажаряпман, — дейди ўртоқ Нгуен, — бугун биз самолётларга қарата ўт очдик. Душман осмондан келади. Агар зарур бўлиб қолса, опам сингари биринчи бўлиб фронтга жўнайман. У қаршилик кўрсатиш йилларида худди шундай қилган эди.

Мен тинч осмонда душман самолётларини, улар вайрона қилган қишлоқларни, харобага айлантирилган уйларни кўрдим, ерга тушаётган бомбалар овози ва портлашлар гулдирагини эшитдим, қоғоз тўсиқлар билан беркитилган муассаса ва завод цехларини кўрдим, қароқчилар ёндириб юборган бензин ортувчи машиналар ва бомба остида қолган мактаблар ёнидан ўтдим. Бу даҳшатли манзара. Лекин вьетнам халқининг кураши давом эттириб, ўз тупроғини душмандан озод қилишга бўлган хоҳиш-иродасини ҳеч қандай куч тўхтата олмайди. Ҳар бир вьетнамлик ўз постида хушёр ва мустаҳкам турибди. У ғоят оғир ва мураккаб шароитда ҳам ўзини йўқотмайди, фақат ўз қўлидаги милтиқни янада маҳкамроқ қисади. Ё ҳаёт, ё ўлим!

...Бундан ўн йил муқаддам ёзган хотира дафтарларимни варақлайман. Улардан бирида қисқагина қилиб «Ханой. Механика заводи тиклана бошланди. Вьетнамликларга ёрдам учун Совет Иттифоқидан мутахассислар келишди...» деб ёзиб қўйилган. Ҳозир эса завод мамлакатга хилма-хил маҳсулот етказиб беряпти. Корхонанинг ёш инженери ўртоқ Данг Куок Тхи мени «Совет мутахассислари хиёбони»га таклиф қилди. Йўл-йўлакай у ҳар бир совет мутахассиси ўз ватанига жўнаб кетатуриб, бу ерда биродарлигимиз тимсоли сифатида биттадан мева дарахти ўтқазишганини гапириб берди. Дарахтлар ўсиб, мева бера бошлабди. Мана бир неча йилдан бери ишчилар шу дарахтлардан мазали тропик меваси «личжи»лар териб олишяпти.

— Бизнинг қардошларча дўстлигимиз, — дейди ўртоқ Данг Куок Тхи, — чуқур илдиз отган. Бу дўстлик умумий ишимиз учун меҳнат ва курашимизда бизга куч-қудрат бағишлайди. Биз совет халқини унинг тинч қурилиш кунларида кўрсатган ёрдами учун, йигирма ёшга кирган республика ўз бошидан кечираётган ҳозирги оғир дамларда маънавий ва моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаётгани учун сидқидилдан миннатдорлик изҳор қиламиз.

В. КАССИС.

Югославия пойтахти кўчаларида машиналар тобора кўпайиб боряпти. Суратда: Белграддаги Маршал Тито номли кўчадаги ҳаракат.

ТАНЮГ—ТАСС фотоси.

Иккинчи жаҳон уруши тамом бўлганлигининг 20 йиллигига

БУЮК ҒАЛАБА

Алексей ЛЕОНОВ,
Совет Армияси алоқа қўшинлари маршали

Шу йил 9 майда инсоният урушнинг асосий айбдори — гитлерчилар Германияси устидан қозонилган ғалабанинг 20 йиллигини нишонлади. Шундан тўрт ой кейин мана биз япон милитаризми тор-мор қилинганлигининг 20 йиллигини нишонлаймиз. 1945 йилнинг 2 сентябрида таслим бўлиш ҳақидаги актга Япония қўл қўйиши билан иккинчи жаҳон уруши тугади. Бу уруш халқларга мислсиз талафот келтирди.

Фашист Германияси билан курашнинг асосий оғирлиги, маълумки, совет халқи ва унинг Қуролли Кучлари зиммасига тушди. СССР милитаристик Япониянинг, унинг Шимоли-Шарқий Хитойда жойлашган асосий группировкаси — Квантун армиясининг тор-мор қилинишида ҳам ҳал қилувчи роль ўйнади.

Ўз иттифоқчилик бурчига содиқ бўлган, ўз халқи ҳамда Шарқий ва Жанубий-Шарқий Осиёдаги барча халқлар хавфсизлиги манфаатларини кўзлаган Совет Иттифоқи 1945 йилнинг 9 августида милитаристик Японияга қарши урушга мажбур бўлди ва кескин жанговар ҳаракатлари билан иккинчи жаҳон урушининг тугалланишини бир-бир ярим йилга тезлаштирди.

Тарихни сохталаштирувчилар Узоқ Шарқдаги қуролли кураш натижасини Квантун армиясининг тор-мор қилиниши белгилади деб эмас, балки гўё 6 августда Хиросимага ва 9 августда Нагасакига ташланган Американинг атом бомбалари Японияни таслим қилишга мажбур этди, деб исботлашга уринадилар.

Ҳа, ҳақиқатда, Америка атом бомбалари Японияниг иккита катта шаҳрини яксон қилди. Икки лаҳза ичида 447 минг тинч ҳаёт кечираётган аҳоли ўлдирилди ва мажруҳ қилинди. Бироқ бу шаҳарларнинг атом бомбаси билан бомбардимон қилинишига ҳеч қандай ҳарбий зарурат йўқ эди. Японияниг қуруқликдаги асосий кучи — Квантун армияси ҳам бу фожидан сўнг таслим бўлишни ўйлагани йўқ. Балки, аксинча, бу армия узоқ давом этадиган урушга зўр бериб тайёрлана бошлаган эди. Совет Қуролли Кучларининг қудратли зарбалари ҳам худди ана шу армияга қарши қаратилган эди. Иккинчи жаҳон урушининг охиридаги бу жуда катта операцияда бир ярим миллиондан ортиқ совет жангчилари иштирок этди.

Ўша хотирдан ўчмайдиган воқеаларнинг иштирокчиси сифатида совет солдатлари ва офицерларининг оғир шонли йўли ҳақида ҳикоя қилиб бермоқчиман. Ўша вақтда мен Забайкалия фронти алоқа қўшинларининг бошлиғи эдим. Бу вазифа Забайкалия фронти чегараларидаги жанговар шароитни билишнигина эмас, балки шу билан бирга биринчи ва иккинчи Узоқ Шарқ фронтлари, Тинч океан флоти ва Амур флотилиялари томонидан ўтказиладиган операциялардан доимо хабардор бўлиб туришни ҳам тақозо қиларди.

Бутун Шимоли-Шарқий Хитойни эгаллаб олган Квантун армияси жуда катта кучга эга эканлигини совет қўмондонлиги биларди. Бу армия ҳеч ҳам мудофаа вазифаларини ҳал қилиш учун мўлжалланмаган. Бу армия ҳаммаси бўлиб 880 мингдан ортиқроқ кишидан иборат эди. Ўша вақтдаги милитаристик Япония раҳбарларининг узоқни кўзлаган сиёсий ва ҳарбий стратегик планларига кўра бу армия қулай фурсат келганда совет Узоқ Шарқини босиб олиши керак эди. Япон милитаристлари СССР территориясига ҳужум операциялари қилиш учун таянч пунктлари системасини жуда яхши тузиб қўйган эди.

Бу «мудофаа» учун мўлжалланган армияга қарши қўшинларимизнинг пухта тайёрланган зарбаси қаратилган эди. Бу армияни тор-мор келтирмай туриб Японияни таслим қилишни ўйлаш ҳам мумкин эмас эди.

Фронт линиясининг умумий узунлиги 5 минг километрдан ортиқ эди.

1945 йилнинг 8 августидан 9 августига ўтар кечаси учала фронтнинг ҳужуми бошланди. Ҳужумнинг биринчи куниёқ Забайкалия фронтининг асосий кучлари 50 километрга, моторлашган қўшинлар эса 150 километрга силжидилар. 36-армиянинг Хайлар шаҳри районидаги ҳужум доирасида кескин жанглар айниқса қизиб кетди. Бу ерда душманнинг илгаридан тайёрланган кучли инженерлик-мудофаа иншоотлари бор эди. 205-танк бригадасининг қизил армиячиси коммунист Иннокентий Баторовнинг ўлмас жасорати ҳақидаги хабар бутун фронт бўйлаб тарқалганлиги эсимда. У Узоқ Шарқда Александр Матросовнинг мислсиз қаҳрамонлигини биринчи бўлиб такрорлади ва шу билан ўз бўлинмасининг илгари юришини таъминлади. Фронтнинг ўнг қанотида ҳаракат қилган совет ва монгол қўшинларининг отлиқ-механизациялашган группаси ажойиб мардлик намуналарини кўрсатди. 16 августга келибоқ бу қўшинлар жанг қилиб 500—600 километрга илгарилаб кетдилар. Долунь ва Чжантэй шаҳарларини эгалладилар. Улар Хитой Халқ-озодлик армияси қўшинлари билан ҳамкорликда ҳаракат қилиб оператив вазифани бажардилар — Квантун армиясини Хитойнинг марказий қисмидан ажратиб ташладилар.

Забайкалия фронти асосий зарбдор группировкалари — 6-гвардиячи танк армияси, 39, 14 ва 53-умум-қўшин армияларининг ҳужуми ғоят оғир шароитда ўтди. Қўшинлар ўтиб бўлмайдиган тоғ тўсиқлари ҳисобланган Катта Хинган бўйлаб ҳужум қилардилар.

14 августда Забайкалия фронти қўшинлари душманнинг орқа томонига ўтиб олдилар ва Шимоли-Шарқий Хитойнинг энг йирик марказлари бўлган Калган (Чжанцзякоу), Жэхэ (Чэндэ), Мукден, Чанчунь, Цицикарга ҳужум бошладилар.

Квантун армиясининг тор-мор келтирилиши Совет Қуролли Кучларининг душманга қарши яшин тезлигида берган зарбасининг намунасидир. Тўхтовсиз давом этган ўн беш кунлик жанг мобайнида душман 700 минг солдат ва офицерини йўқотди. Бизнинг қисмларимиз катта ўлжаларни қўлга киритдилар.

Бундай катта муваффақиятга Совет Қуролли Кучлари жанговар қудратининг ўсганлиги, унинг немис-фашист қўшинларига қарши курашда тўплаган жанговар тажрибаси, юксак техникавий жиҳозланганлиги, совет қўшинларининг ажойиб маънавий ва жанговар сифатлари туфайли эришилди. Бу операцияда ҳарбий-денгиз кучлари кенг қўлланди. Япон босқинчиларини Кореянинг шимолий қисми, Жанубий Сахалин, Қурил оролларидан ҳайдаб чиқариш учун бўлган жангларда бизнинг денгизчиларимиз қуруқликдаги қўшинлар билан жуда яхши ҳамкорликда ҳаракат қилдилар. Амур флотилияси денгизчилари ажойиб жанговар мардлик кўрсатдилар.

Милитаристлар Японияининг тор-мор келтирилганлиги Совет Иттифоқини Японияниг босқинчилик хавфидан қутқарибгина қолмади. Бу ғалаба Шарқий ва Жануби-Шарқий Осиё мамлакатларида озодлик ва мустақиллик учун муваффақиятли кураш олиб боришга қулай шарт-шароит яратди.

Япония агрессив, милитаристик кучларининг мағлубияти бу мамлакатнинг ўзида ҳам миллатнинг соғлом кучларига тинчлик ва ҳаққоният учун курашда кенг йўл очиб берди. Конституцияга суянган япон халқи милитаризмнинг қайта туғилишига ва япон агрессиясининг такрорланишига йўл қўймаслик учун қатъий курашмоқда. Япония ишчилар синфи, япон жамоатчилиги Американинг Вьетнамдаги агрессиясига, Америка Қўшма Штатларининг Японияни бу жиноятkорона агрессияга тортиш учун қилаётган уринишларига қарши чиқмоқда.

Совет халқи ва ер юзидаги яхши ниятли барча кишилар совет қўшинларининг Улуғ Ватан уруши йилларидаги гитлерчилар Германияси ва милитаристик Японияга қарши қаҳрамонона ишлари ва жасоратларини ҳеч қачон унутмайди. (АПН).

ДЎСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ВАЗИЯТИДА

ҚОҲИРА, 30 август. (ТАСС). Бирлашган Араб Республикасининг бутун матбуоти Бирлашган Араб Республикаси президентининг Совет Иттифоқига қилган сафарига жуда катта эътибор бермоқда. Газеталар Жамол Абдил Носирнинг Москвада бўлишига доир, Совет ва Миср давлат арбоблари ўртасидаги музокараларга бағишланган фотосуратлар, мақола, хабар, шарҳларни босиб чиқармоқдалар.

Бирлашган Араб Республикасининг газеталари Москвада ўзаро ҳамжиҳатлик ва ишонч вазиятида олиб борилаётган музокараларнинг чинакам дўстона характерда эканлигини таъкидламоқдалар. Матбуот ва радио президент Носирнинг визитини тинчлик визити деб, Совет-Миср музокараларини эса дўстлик музокаралари деб атамоқда. Газеталар халқаро майдонда тинчлик учун кураш ҳозирги пайтда бутун инсоният учун энг муҳим проблема, деб қайд қилмоқдалар.

Президент Носирнинг Москвага қилган сафари, деб уқтириб ўтади «Роз Алюсуф» журнали халқаро майдонда жуда катта аҳамиятга эгадир. Бу учрашувнинг муҳим халқаро аҳамияти шундаки, у, Совет Иттифоқи билан Бирлашган Араб Республикаси ўртасида самимий ҳамжиҳатликка асосланган дўстона муносабатларни яна бир марта таъкидлайди.

Жанубий Вьетнам. АҚШнинг яна 18 денгиз пиёдачиси ҳалок бўлди. Улар ўз қуролдошларига фақат милтиқ билан бош кийимини, қариндош-уруғларига эса қайғу ва кўз ёшларини «мерос» қилиб қолдиришди. Суратда: денгиз пиёдаси 3-полкининг солдатлари Да-Нангда ҳалок бўлганлар билан видолашмоқдалар.

АП—ТАСС телефотоси.

ХАЛҚАРО КОНГРЕСС

ВАРШАВА, 30 август. (ТАСС). ПАП агентлиги хабар беради: фан тарихига бағишланган 11-халқаро конгресс кеча Польша пойтахтида ўз ишини тамомлади.

Конгресс қатнашчилари, фан тарихи халқаро академияси ҳамда фан тарихи ва фалсафаси — халқаро иттифоқининг аъзолари ана шу халқаро илмий ташкилотларнинг янги раҳбарлигини сайладилар. Фан тарихи халқаро академиясининг раиси қилиб таниқли совет олими профессор А. П. Юшкевич сайланди.

ҲУКУМАТГА ҚАРШИ НАМОЙИШЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 30 август. (ТАСС). Кеча Жанубий Вьетнамдаги Гуэ шаҳрининг марказида тўрт минг киши тўпланиб, ҳарбий режимнинг йўқотилишини талаб қилди. Юнайтед Пресс Интернейшнл агентлиги мухбирининг хабар беришича, бу намойиш ҳозирги Сайгон ҳукуматига қарши бўлиб ўтган ҳамма намойишларнинг энг каттасидир. Кеча, деб хабар беради мухбир, АҚШнинг Жанубий Вьетнамдаги энг йирик Да-Нанг авиа базасида ҳукуматга қарши намойишлар бошланди. Бу ерда студентлар кўчалардан ўтиб, 30 августда умумий забастовка ўтказишга даъват этдилар.

ОСИЁ БАНКИ—МУСТАМЛАКАЧИЛАР ҚУРОЛИ

ЖАКАРТА, 30 август. (ТАСС). Индонезия парламенти ташқи ишлар комиссияси раисининг ўринбосари Селамат Читинг Индонезия Япониянинг таклифига мувофиқ тузилаётган Осиё тараққиёт банкида қатнашмайди, деди.

Бу банкда, — деди у, — асосий ролни Қўшма Штатлар бажаради. Бу банк Осиё мамлакатларининг мустақил тараққиётига халақит бераётган мустамлакачиликнинг янги қуроли бўлиб қолишига шак-шубҳа йўқ. Қўшма Штатлар, деб таъкидлади Читинг, ана шу банк орқали банкда аъзо бўлган мамлакатларнинг сиёсий ва иқтисодий йўлини белгилайди, шунингдек Осиё мамлакатларида олиб борадиган қўпорувчилик ишларини маблағ билан таъминлайди.

МАЪМУРЛАР ҚАЛБАКИЧИЛИГИ

ЛОНДОН, 30 август. (ТАСС). Таиланд ташқи ишлар министри Танат Коман Камбоджада Шимолий Вьетнамнинг бир дивизияси бор, деб баёнот берган эди. Камбоджа информация министрлиги бу баёнотни «ўта кетган алдамчилик» ва «қалбакичилик» деб атади.

Рейтер агентлигининг мухбири Пном-Пендан хабар беради: Камбоджа информация министрлиги қуйидагиларни эслатиб ўтдики, «Халқаро контроль комиссияси ва чет эллардан келган бошқа кузатувчилар 19 августда Буэода ва мухолифларимиз Шимолий Вьетнамнинг 325 — дивизияси жойлашган база деб кўрсатган бутун районда чет эл қўшинлари борлигини аниқлайдиган бирорта ҳам белги йўқ эканлигини аниқлай олдилар».

Ахборотда айтиладики, Таиланд ташқи ишлар министри томонидан қўйилган бу айб «Камбоджага қарши агрессия тайёрланаётганлигини очиқ кўрсатади. Яқинда Таиландда Жанубий Вьетнам ҳукуматининг бошлиғи Нгуен Као Ки билан Таиланднинг раҳбар арбоблари ўртасида олиб борилган музокаралар натижасида шундай агрессия қилишга қарор берилган бўлса керак».

ВЬЕТНАМГА ЙЎЛ ОЛМОҚДАЛАР

ТОКИО, 30 август. ТАСС мухбири **В. ЗАЦЕПИН** хабар беради:

АҚШнинг Окинавадаги ҳарбий — ҳаво базалари шу кунларда саросимага тушиб қолган асалари уясига ўхшаб қолди. Аэродромларга келаётган ва улардан учиб кетаётган самолётларнинг сон-саноғи йўқ. Улар АҚШ дан Вьетнамга учмоқдалар.

Вьетнамда уруш ҳаракатлари кучайиб кетганлиги сабабли Пентагон бу районга зўр бериб қўшимча ҳарбий қисмлар, қурол-яроғ ва ҳарбий анжомлар юбормоқда. Окинавада чиқадиган «Окинава Таймс» газетасининг хабар беришича, қўшинларни юбориш учун Пентагон ихтиёридаги транспорт самолётлари етишмаётир.

Кейинги вақтларда Вьетнамдаги аҳвол кескинлашганлиги муносабати билан, деб ёзади яна газета, хусусий авиация компанияларининг АҚШнинг турли штатларидан Америка солдатларини Окинавага келтираётган самолётлари сони кескин суратда ошди. Аскарларнинг кўпчилиги 18-20 ёшдаги йигитлардир. Самолётлар қўниши билан уларни ҳарбий машиналарга тушириб казармаларга тарқатмоқдалар.

Газета Вьетнамга жўнаб кетган Америка ҳарбий хизматчиларининг оила аъзолари Окинавадан кўчирила бошлаганлигини ҳам хабар қилади.

ҲИНДИСТОНДА ТОШҚИН

ДЕҲЛИ, 30 август. (ТАСС). Муссон жала ёмғири вужудга келтирган сув тошқини давом этаётганлиги орқасида Бихарнинг шимолий районларидаги икки минг қишлоқда бир миллиондан кўпроқ киши зарар кўрди. «Таймс Оф Индиа» газетасининг хабар беришича, 20 минг акрдан кўпроқ майдондаги (1 акр 0,4 гектарга тенг) шоли, жут, маккажўхори ва шакар қамиши экинлари сув остида қолган. 8 мингдан кўпроқ уй вайрон бўлган. Одамлар орасида қурбонлар бор. Бихар ҳукумати штатнинг шимолий қисмидаги офатга учраган аҳолига ёрдам бериш фонди тузди.

ЗАҲАРЛИ МОДДАЛАР ИШЛАТИЛМОҚДА

ЖАЗОИР, 30 август. (ТАСС). Португалия мустамлакачилари Анголанинг миллий озодлик ҳаракати кучлари ҳаракат қилаётган районларида заҳарли моддалардан кўп миқдорда фойдаланмоқдалар. Бунинг натижасида, деб хабар беради Ангола матбуот ва информация агентлиги, Домбас ва Колунго Альто районида деҳқонларнинг кўпи заҳарланди.

ЦИРИМОКОС ИСТЕЪФО БЕРДИ

НЬЮ-ЙОРК, 30 август. (ТАСС). АП агентлигининг мухбири Афинадан хабар беради: Греция бош министри Циримокос ўзи тузган ҳукуматга парламентда овозга қўйиш вақтида ишонч билдирилмаганидан кейин, кеча истеъфо берганлиги тўғрисидаги аризасини король Константинга топширди.

Король билан учрашганидан кейин Циримокос король саройи дарвозасидан чиқиб кетар экан, мухбирларга қуйидагиларни айтди: король Константин янги бош министр қасамёд қилганига қадар бош министр вазифасини ижро этишни мендан илтимос қилди.

Янги шеърлар

ПАХТА ТЕРМАЛАРИ

Бўз ерларни ардоқласанг боғ бўлади,
Чигит эксанг «оқ олтин»дан тоғ бўлади.
Ғайратингни кўрсат, дўстим, меҳнат қилиб,
Тўккан теринг роҳат, вақтинг чоғ бўлади.
Боғингдаги қизил гулинг бўлайми мен,
Ё сайраган шўх булбулинг бўлайми мен,
Эй жонгинам, терим пайти бирга ишлаб,
Сўзим оқлаб жону дилинг бўлайми мен?
Эгатлашиб «оқ олтин»лар терармисан?
Беллашаман десам, қўлинг берармисан?
Беллашганда терим пайти ютиб чиқсам
«Балли, ёрим! — қойил сенга!» — деярмисан?
Пахталар ҳам очилади терган сайин,
Кўнгиллар ҳам шод бўлади кўрган сайин,
Муҳаббатим қайнаб тошар юрагимда,
Биргалашиб пахтазорга кирган сайин.
Яхши йигит яратади чўлда бўстон,
Яхши меҳнат қилган бўлар элга достон,
Катта хирмон ундирайлик, қўлингни бер,
Яна яшнаб камол топсин Ўзбекистон!

Насрулло СОБИРОВ.

ИККИ ШЕЪР

СЕН БАҲОРНИ СОҒИНМАДИНГМИ

Уйғонувчи боғларни кездим,
Топай дедим қирдан изингни,
Яноғингдан ранг олган дедим —
Лолазорга бурдим юзимни,
Учратмадим асло ўзингни,
Сен баҳорни соғинмадингми?
Узоқларда залварли тоғлар
Хаёлимни келдилар босиб.
Яшнаб кетди яқин-йироқлар,
Яшнаш менга бўлмади насиб,
Меҳри насиб, меҳри беносиб
— Сен баҳорни соғинмадингми?
Унгурларда сакрайди оҳу,
Наъматакда сазва миттижон.
Қорликлардан сипқорилган сув
Даралардa уради жавлон,
Фақат менинг ҳисларим
пинҳон:
— Сен баҳорни соғинмадингми?
Мана, бугун наврўзи олам,
Дўстларимга гуллар тутарман.
Орангизда йўқ-ку бир одам...
Майли, уни, майли, кутарман.
Умрим бўйи чорлаб ўтарман:
— Сен баҳорни соғинмадингми?

БУЛБУЛ

Сен — булбулсан, булбулларни маст қилақол, булбулим,
Менинг учун сайрашингни бас қилақол, булбулим.
Шому саҳар тиним билмай шарҳ айладинг дилингни,
Қани, айтчи, булбулгинам, ким тушунди тилингни?!
Биров сени нола деди, биров деди: оҳ-фиғон...
Булбул тилин булбул билар, мен билмасман, булбулжон.
Англарми деб, беҳудага роз айлама қушим, ҳай,
Сен — булбулсан, булбулгинам, сени булбул тушунгай.

Абдулла ОРИПОВ.

Жуда ҳам қизиқ китоб эканми-а?!

И. Глауберзон фотоэтюди.

ЯНГИ ҚУРИЛИШЛАР

Калинин районидаги «Москва» совхозида қурилиш ишлари тобора авж олаётир. Турар жойлар, маданий-маиший бинолар, хўжалик иморатлари бирин-кетин фойдаланишга топширилмоқда. Қисқа вақт ичида совхоз территориясида янги озиқ-овқат магазини, клуб ишчилар ихтиёрига топширилди. 8 та икки квартирали уй фойдаланишга топширилди. Бу уйларда хўжалик ишчиларидан 16 киши ўз оилалари билан ҳовли тўйлари ўтказишди.

Совхоз бинокорлари қатор бошқа объектлар қурилишини ҳам жадал олиб боришаяпти. Шу кунларда улар бир йўла 200 тонна минерал ўғит сиғадиган омбор, 120 тонна сабзавотни сақлашга мўлжалланган склад, ғалла омбори қуришяпти. 500 ўринли ёзги кинотеатр қурилиши бошлаб юборилди. Яна ўнта икки квартирали турар жой биноси, машина механизмлари ремонт қилинадиган устахона қад кўтараяпти.

Совхоз ишчилари уйларини электрлаштириш юзасидан қатор ишлар қилинди. 50 хонадонда Ильич чироқлари порлади. Бир қанча бригадалардаги сув насослари янги келтирилган электр қуввати билан ишлаяпти.

Ана шу ишларни амалга оширишда Ш. Аметов, К. Буваназаров, Я. Папагеоргиу, А. Аманатидис ва бошқа ўнлаб ғишт терувчилар, дурадгорлар, пардозловчилар актив иштирок этишмоқда. Уларнинг ҳаммаси объектларни иложи борича вақтлироқ фойдаланишга топширишга астойдил интилмоқдалар. Ана шу қўли гул бинокорларнинг меҳнати билан совхоз қиёфаси кейинги икки йил ичида анча гўзаллашди.

Ё. МОРДУХАЕВ,
И. РУСТАМОВ.

ХУШБЎЙ ҲИДЛАР МЕДИЦИНАСИ

Николай Иосифович Юрченко Қора денгиз бўйи қирғоғида, Абхазиянинг манзарали бурчагида жойлашган «Сухуми» санаторийсида 16 йилдан бери врач бўлиб хизмат қилади. Менинг у билан учрашувим эстетикотерапия билан танишувимнинг бошланиши бўлди.

Санаторий боғида пирамида шаклидаги тераклар хиёбони бор. Кўплар, биз бу ерга келиб катта руҳий озиқ олганлигимизни сездик, деб айтишади. Бошқалари эса йиғлоқи мажнун толлар экилгач жойни севишади. Врачнинг кузатишларича, бу ер нерв системалари ортиқ даражада қўзғаладиган кишиларга айниқса ёқади. Бошқа бир кишилар эса шохларини ҳар томонга ташлаб турган танҳо дуб дарахти олдига ёки хурмолар хиёбонига тез-тез бориб туришади.

...Буюк рус композитори П. И. Чайковский Флоренцияда эканида кўчада, қўнғироқ гулларнинг очилганлигини кўриб, Россияга бундай деб ёзган эди: «Ҳали баҳор келганича йўқ, лекин у тез одим отиб яқинлашяпти. Кўчаларда гуллар кўп, ҳатто мен севган қўнғироқ гуллар ҳам очилган. Улар унчалик қиммат эмас. Ана шу хушрўй гуллар столим устида ўзини кўз-кўз қилиб турибди. Уларга бир қарашнинг ўзиёқ ҳаётга муҳаббатни яна ҳам ошириш учун кифоя қилади».

Ўз ишининг устаси ҳисобланган Юрченко гўзаллик кишида тетик кайфият туғдиришини, кучга-куч қўшишини яхши билади.

Санаторийга мамлакатнинг шимолий районларидан жуда кўп кишилар келишади. Уларни жануб табиати ҳайратга солади, лекин баҳорда ўз уйларида дастлабки барглар пайдо бўлган ёхуд қайинлар сарғайиб қолган вақтда улар ўз жонажон ўлкаларини соғиниб қолишади. Шунинг учун ҳам «Сухуми»да Юрченко маслаҳати билан барги тўкиладиган ва игнабаргли кўп дарахтлар экилган. Шу сабабдан бу ерда ўзининг бўлиқлиги ёки рангларининг хилма-хиллиги ва хушбўйлиги билан жанубдаги «бирордарлари»дан эҳтимол, қолишса ҳам лекин ўрта минтақада яшайдиган кишиларнинг юрагига яқин бўлган гуллар очилиб туради.

Тез орада санаторий боғида атиргулхона пайдо бўлади. Санаторий директори Самсон Самсонович Чиковани Юрченко билан «гуллар маликаси» питомнигини вужудга келтириш лойиҳаси устида кўп бош қотиришди.

Бир вақтлар атиргулдан гўё ғайритабиий сифатларга эга бўлган доривор ичимликлар тайёрлашар, унинг хушбўйлигини кўкка кўтариб мақташарди. Асримизнинг бошида эса Европада, атиргул гўё бош оғриғини даволайди, унинг ҳиди худди дори каби асабга таъсир қилади, ранги, айниқса тўқ қизил атиргулларнинг ранги, кишини хотиржам қилади, деган фикр кенг тарқалди. Ундан ташқари, дейишарди одамлар, атиргул ўзининг хушбўйлиги ва ранги билан нерв системаси фаолиятини яхшилайди ва бунда кишини ҳеч қачон лоҳас қилиб қўймайди. Атиргулнинг бу ихлосмандлари, беморлар учун ичига шу гул барглари солинган алоҳида ёстиқ тайёрлаш керак, деб таклиф ҳам қилдилар. Улар бош оғриғидан азоб чекадиган киши ҳеч бўлмаса олтита атиргул ғунчасини юзига текизиб турса у ўз дардидан батамом халос бўлади, деб ишонтиришга уринганлар. Асабий кишиларга эса атиргулнинг ҳиди ва ранги яхши сақланадиган гулзорларда даволаниш тавсия этиларди.

Ажойиботлар оламида

Албатта бундай тавсиялар соддадилликдан холи эмасди, бироқ бунда кишиларнинг табиатнинг даволовчи кучлари олдида зўр ҳурмат ҳисси ўз аксини топган. Табиатнинг бу хусусиятини ўрганиш врачлар ва боғбонлар ижодий ҳамкорлиги учун катта бир вазифадир.

Ҳақиқатан ҳам ўсимликлар ажратадиган фитонцидлар касаллик туғдирувчи микробларни ўлдиради, ҳавони мусаффо қилади. Шунинг учун ҳам ўпка касалликлари билан оғриган беморлар одатда қарағайзорларда жойлашган санаторийларда даволанишади. Худди шу боисдан ҳам асаларилар кедр дарахтларида уя қуришни ёқтирадилар. Шунингдек, цитрус ўсимликлари ҳам, дуб ҳам, ва бошқа гуллар ҳам ўзларидан кучли фитонцид чиқариш хусусиятига эгадирлар.

Германияда ўтган асрдаёқ хоналарда дельфиниум гулларини парвариш қилганлар ва бу гулнинг ранги кўз учун фойдали, деб ҳисоблаганлар. Шундан сўнг зангори рангнинг кишини хотиржам қилувчи хусусияти кашф этилди.

Юрченко кишиларни даволашдек асосий вазифага хизмат қиладиган жойни ташкил этишга интилмоқда. У дарахтлар қатъий планга мувофиқ экилиши лозим деб ҳисоблайди, гулзор, клумба ва хиёбонларни қандай барпо этиш тўғрисида кўп ўйлайди. Бунда у ўсимликларнинг барг шитирлаши, улар ажратадиган кислород миқдори, намликни сақлаш қобилияти сингари «характерли хусусиятлари»ни ҳам ҳисобга олади.

Ҳозир ана шу принципга кўра Санаторий боғи қайта барпо этилмоқда, у манзарали санъат бурчагидан кишиларга осойишталик ва хотиржамлик бахш этадиган даволаш жойига айлантирилмоқда. Албатта, эстетикотерапия биноларнинг ички жиҳозланишида, уларнинг рангида ҳам ўз ифодасини топмоқда. Хоналар шимол ёки жануб томонда жойлашганлигига қараб турлича рангга бўяб қўйилади, ётоқхоналар, врач кабинетлари ёки жамоат бинолари учун алоҳида бўёқлар танлаб олинади.

Юрченконинг иши ва ўйлари Грузия субтропик хўжалиги институтининг доценти, манзарали боғчилик кафедрасининг мудири Акакий Сачинович Келеселидзе томонидан қизғин қўллаб-қувватланмоқда. Сухумида мутахассисларнинг эстетико-терапияга бағишланган учрашувида бу киши, боғлар учун ўсимликларни уларнинг табиий хусусиятларига қараб қатъий танлаш зарурлигини айтиб, курорт боғларида фитонцидорарий, розарий, махсус даволаш бурчак ва хиёбонлари ташкил қилишни таклиф этди.

«Кишилар, агар улар узоқ умр кўрмоқчи бўлсалар, гўзаллик орасида яшашлари зарур, лекин бу гўзаллик бемақсад эмас, аксинча фойдали бўлиши лозим», дейди Кереселидзе. Бу фикрдан қатор хулосалар чиқариш мумкин. Курорт — немисча «даволаш жойи» демакдир. Шунинг учун ҳам бундай жойлар территориясидаги боғ ва парклар, ўз бош вазифасини бажариши, улар саломатликнинг минерал сув, иқлим сингари кўмакчилари билан бир қаторда туриши лозим.

«Сухуми» санаторийсида инсоннинг яшил дўстларига зўр иззат-икром билан қарашади, дўстлар ҳам улардан ҳеч нарсани аяшмайди. Бунинг учун мазкур қимматли тажрибалар тор доирада қолиб кетмай, ўзига кенг йўл очиши кифоя қилади.

Б. ЛАВРЕНЮК,
(«Известия»дан).

Уртўқмоқ

КАРИМ ЮЛҒИЧ

Каримсур бир вақтлари маҳаллада бутилка сотган болалардан ширинкома ундириб, тирикчилик ўтказиб келарди. Маҳаллада ётиб ичадиганлар товсиллаб қолдими, ҳар ҳолда кўчада бутилка кўтарган болалар ҳам кўринмайдиган бўлиб қолишди. Битта-яримта сутини пишириб ичган зумрашалар ҳам бутилка топишса Каримсурга чап бериб ўтишяпти. Карим қараса болалардан тушиб турган унча-мунча чой-чақадан ҳам барака кетди. Ҳар ҳолда олди-сотди қизиган жой эмасми, Карим ўзини Оҳангарон посёлкасидаги колхоз бозорига урди. У саҳар мардондан деҳқон йўлини пойлаб, қораси кўринди дегунча у енгидан кириб бу енгидан чиқадиган бўлиб қолди. Албатта, пулнинг ҳиди келмаса, бекорга махси шиммайдиган Карим деҳқонга таъзим қилармиди.

— Қани, деҳқон, ҳимматингизни кўриб қўяйчи...

Деҳқон қаршисида икки букилиб турган паттачи қўлига қоида бўйича 1 сўм 50 тийин бозор ҳақи тутқазади.

— Инсоф борми сизда, — дейди Карим юлғич деҳқонга ўшқириб, — шунча қовун-тарвуз олиб келиб бир ярим сўм тўлайсизми? Нима, мен сиздан тиламчилик қиляпманми? Қани, 4 сўм чўзинг-чи. Ахир, молнинг садақаси ҳам бўлади-да.

У деҳқондан айтганини ундириб олади-да, «гап бундоқ бўпти, энди бемалол сотаверинг. Мабодо битта-яримта суриштириб қолса, оғизга эҳтиёт бўлинг» дейди-да, кейинги ўлжани пойлайди.

Виждон деб жиғилдон кўтариб юрган колхоз бозорининг паттачиси Карим Ёров Ўрта Чирчиқ район «Ленин йўли» колхозидан қовун-тарвуз олиб келган А. Ҳамроев, Ҳ. Эшмуродов, А. Бадиров ўртоқларнинг ҳар биридан тўрт сўмдан пул олиб 1 сўм 50 тийин, Т. Рустамовдан эса 2 сўм олиб, 50 тийинлик чек берган. Бора-бора бу юлғичнинг иштаҳаси очилиб, пул олса ҳам чек бермайдиган қилиқ чиқарди. «Ленин йўли» колхозидан келган Ж. Комиловдан 3 сўм олиб чек бермаган. Тўябўғиз ўрмон хўжалигининг ходими М. Мираҳмедовдан эса 3 сўм олиб атиги бир сўмлик чек берган.

Аҳоли бу юлғичнинг танобини тортиб қўйишни сўраб Оҳангарон посёлка советига арз қилган эди. Афсуски, посёлка советининг раҳбарлари бунақа «майда» ишлар билан шуғулланиб ўтиришни ўзларига эп кўришмади, шекилли, унинг мушугини нечундир пишт дейишолмади. Карим Ёров эса, юлғичликни авжига чиқариб, ҳар куни камида 16—17 сўм ишламаса бозордан кетмайдиган бўлиб қолди. Совет органи Карим юлғичга қилмишларига яраша насибасини берарди.

А. МИРПУЛАТОВ,
милиция капитани.

БОР ОТАНГГА, БОР ОНАНГГА

Қадрли «Уртўқмоқ»! Кўзинг билан кўриб, қулоғинг билан эшитиб келяпсан. Районимиз маркази кейинги икки йил ичида таниб бўлмас даражада обод бўлди. Эски хароба уйлар ўрнида янги шинам бинолар қад кўтарди. Қаровсиз ётган майдонлар хиёбонларга айлантирилди. Кўчаларимизни айтмайсанми, Ильич нуридан чароғон бўлиб турибди. Лекин, ҳар тўкисда ҳам бир айб бўлар экан. Ўша айб район марказидаги биз яшаётган Фурқат кўчасига тушмоқда. Қанақа айб экан, дейсанми?

Бу кўчада 30 дан ошиқ хонадон бор. Район водоканал тресті, пахта тайёрлаш ва сут қабул қилиш пункти ҳам шу кўчага жойлашган. Шунга қарамай на кўчамизда чироқ бор ва на уйимизда. Бошқалар ишдан кейин радио тинглаб, телевизор томоша қилишса, биз қоронғи уйда ўтириб чўпчак айтишамиз. Кундуз кунлари эса электр ўтказиб беринг, деб идорама-идора эшик санаймиз. Район ижроия комитетига борсак, у ердагилар: «Бунақа шикоят билан коммунал-хўжалик бўлимининг бошлиғи Шигановга мурожаат қилинг», — дейишса, Шиганов «э, аттанг, сизга нотўғри айтишибди, биз ремонт ишлари билан шуғулланамиз, чироқ масаласида электр тармоқларининг бошлиғи ўртоқ Яригинга учрашинг», — дейди.

— Сабр таги раҳмон, — дейди Яригин, — сабрсизлик ярамайди. Беш-олти йилда смета тузилиб қолса, 1970 йилдан кечиктирмай чироғингизни ёндириб берамиз.

Жавобни қаранг. Худди қарзини узолмаган афандининг баҳонасига ўхшайди. Энди умидимиз сендан. Район раҳбарларини турткилаб қўймасанг бўлмайди. Яригинга қолса, яна беш йил қоронғида ўтиришимиз ҳеч гап эмас.

Маҳалла аҳолиси номидан:

Ғ. ШАРИПОВ,
С. ТУРДИАЛИЕВ,
Оққўрғон райони.

АЙТСАНГ ХАФА БЎЛАДИ

(ИНТЕРМЕДИЯ)

(Ҳасан ака чойхонада чой ичяпти. У тумов бўлган, ёшланган кўзини рўмолча билан артаётган эди, шу пайт унинг ёнига Эргаш келиб қолади)

Эргаш — Ассалому алайкум, Ҳасан ака!

Ҳасан — Э, Эргашвой келинг ўғлим, келинг.

Эргаш — (ўлтириб) Самоварчи чой беринг, битта пиёла ҳам.

Ҳасан — Чой бор-у, Эргашвой! (самоварчига) Чойимиз бор ҳозир, қўяturing. (Эргашга) Буни ичайлик олдин...

(Ҳасан ака пиёлани рўмолча билан артиб Эргашга чой узатди)

Эргаш — Раҳмат ака, сиз ичиб туринг! Мен кўк чой ичмоқчиман.

Ҳасан — Олинг, памилчой яхши бўлади.

Эргаш — Йўқ, раҳмат. Мен..

Ҳасан — Мени чойим табаррук, мени ёшимга етинг, олинг ука, олинг!

Эргаш — Кечирасиз, шамоллаганга ўхшайсиз. Шунинг чун...

Ҳасан — (ўзгариб) Ие, ҳали мендан ҳазар қиляпсанми, дардни «худо» беради, пиёлада нима гап?!

Эргаш — Шундай тушунманг-да, Ҳасан ака, пичоқ кескандан бошқа ҳамма дард юқади. Битта касални иккита қилишни нима кераги бор!

Ҳасан — Ҳў, менга қара! (қўлини иккинчи томонга ишора қилиб) Анаву тўдани кўраяпсанми, етти киши битта пиёлада чой ичяпти.

Эргаш — Ўша хато!

Ҳасан — Хато?!

Эргаш — Агар ўшалардан биттасининг қорни оғриган бўлса, бир соат ўтмай, ҳаммаси қорин оғриғи бўлади, ундан уйдагиларга ўтади, Қарабсизки...

Ҳасан — Ҳе ўт, мен сени дуруст йигит деб юрсам, ваҳманинг уяси эканcан-ку!

(Ҳасан ака зарда билан чойни сепиб, тескари қараб ўтирди)

Эргаш — (ўзича) тавба. Тўғри гап туққанга ҳам ёқмайди, дегани ҳақ экан-да. Касалсиз, врачга мурожаат қилинг десам «худо берган дард» дейди. Яна хафа бўлганлари ортиқча.

Жамолиддин АСОМИДДИНОВ.

Н. Воробейчиков чизган расм.

ФУТБОЛ

МАМЛАКАТ ЧЕМПИОНАТИ

30 августда мамлакат чемпионатининг «А» классида битта ўйин бўлди. Турнирда оқсоқланиб келаётган икки коллектив — «Локомотив» ва «Черноморец» учрашди. Ўйин одессаликларнинг активлиги билан ўтган бўлса-да ҳисоб очилмади — 0:0. Бу натижадан сўнг Москва темирйўлчилари бир поғона юқорига кўтарилдилар. «Пахтакор» эса хавфли зонага тушиб қолди. Лекин ҳамшаҳарларимизнинг запасдаги ўйинлари ишқибозларни умидвор қилади. Ҳозирча турнир жадвалида аҳвол қуйидагича:

Командалар	Ў.	Т.	О.
«Торпедо» М.	21	34—13	33
«Динамо» К.	20	35—15	29
«Динамо» Мн.	20	23—11	26
ЦСКА	21	25—13	26
«Динамо» Тб.	21	22—19	22
СКА Р.	20	23—20	21
«Динамо» М.	21	24—21	21
«Кр. Советов»	20	24—22	21
«Зенит»	20	22—18	20
«Шахтер» Д.	20	19—21	19
«Спартак» М.	20	15—16	18
«Нефтяник»	21	20—27	18
«Черноморец»	20	25—28	17
«Локомотив» М.	22	30—39	17
«Пахтакор»	18	18—26	16
«Торпедо» Кт.	19	19—39	13
СКА Од.	20	11—41	7

„ПАХТАКОР"НИНГ УЧИНЧИ ҒАЛАБАСИ

АФИНА, 30 август. (ТАСС). Тошкентнинг «Пахтакор» футболчилари Грециядаги ўйинларини муваффақият билан якунладилар. Афинанинг «Аек» клуби билан бўлган сўнгги матчда улар чиройли футбол ўйинни кўрсатиб 1:0 ҳисоби билан ғалаба қозондилар. Бу команда 1965 йилги Греция чемпионатида иккинчи ўринни эгаллаган эди. Рақиблар дарвозасига тўпни иккинчи таймнинг 10-минутида «Пахтакор»нинг ўнг қанот ҳужумчиси Абдураимов киритди. «Аек» дарвозасини уч марта штанга қутқариб қолди, бир сафар эса греклар ҳимоячиси тўпни бўш қолган дарвозадан тепиб юборди. 20 минг томошабин совет командасининг ғалабасини қизғин табрикладилар.

1 сентябрда совет спортчилари Ватанимизга қайтиб келадилар.

„УМИД" КУБОГИ УЧУН

Традицион «Умид» кубоги мусобақаларида қатнашаётган Ўзбекистоннинг ёшлар футбол командаси Фрунзе шаҳрига учиб кетди. Маълумки, ўзбек футболчилари бунгача Тожикистон командаси билан икки марта учрашган эдилар. Лекин иккала учрашув ҳам ҳеч бир команданинг устунлигини аниқлаб бермади. Тошкентда «Пахтакор» стадионида ўзбек спортчилари 2:1 ҳисобида ғалаба қозонган бўлсалар, Душанбада майдон эгалари шу ҳисоб билан ютган эдилар. Қоидага мувофиқ, ғолиб бундай вазиятда чек ташлаш билан аниқланади. Аммо иккала команда учинчи ҳал қилувчи ўйин ўтказишга розилик бердилар. СССР Футбол федерацияси бу ўйинни холис майдонда — Фрунзе шаҳрида ўтказишни лозим топди. Ўйин 2 сентябрда бўлади.

Ғолиб команда Қозоғистон футболчилари билан навбатдаги учрашувларни ўтказади. Биринчи ўйин 5 сентябрда Олмаотада, иккинчи жавоб ўйини эса 10 сентябрда ўз майдонида бўлади.

ТОШКЕНТ КЕЧКИ МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ УНИВЕРСИТЕТИ ТИНГЛОВЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитети ҳузуридаги кечки марксизм-ленинизм университетининг иккинчи курсида машғулотлар шу йил 15 ноябрдан бошланади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

1 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — Телевизион янгиликлар, 18.25 — Салом, мактаб!, 18.45 — Шоҳ ва мот спорт эшиттириши, 19.15 — Каноп миришкорлари (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 19.35 — Вьетнам Демократик Республикасининг 20 йиллиги, 19.55 — Концерт.

20.30 — Эртага экранда.

Рус тилида: 20.35 — Биринчи қўнғироқ, 20.55 — Телевизион янгиликлар, 21.15 — Здоровье тележурнали, 22.15 — Денгизда янграган қўшиқ (фильм-концерт).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.10 — Янги китоблар (ёшлар учун). 18.35 — Тошкент янгиликлари, 18.45 — Доим йўлда (кинофильм). 19.20 — Тунги гап (Ленинград телестудияси спектакли).

Ўзбек тилида: 21.00 — Тошкент янгиликлари, 21.10 — Ёш талантлар («Ёшлик» студияси). 21.30 — Ғарб томон йўл (бадиий фильм).

ТЕАТР

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 1, 4, 5/IX кеч соат 8 яримда Ўзбекистон ССР ва Туркманистон ССР халқ артисти Комилжон Отаниёзов раҳбарлиги ва иштирокида Хоразм ансамблининг концертлари. Солистлардан Олмахон Ҳайитова, Гулчеҳра Исмоилова, Жуманиёз Собиров ва бошқалар қатнашади. Билетлар сотилмоқда.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Бўлажак кўча — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Жаҳаннамдан чиққан янги иблис — «МОСКВА» (кеч соат 6 да).

Бизнинг дунёнинг тугаши — САНЪАТ САРОЙИ, «СПУТНИК», «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун).

Хайр, Кекец! — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Мен — Куба — (кеч соат 9-50 минутда), Қайдасан ҳозир, Максим — (эрталаб 10, кундуз 1-40 ва кеч 8-20 минутда), Эрлар гурунги (кундуз 3-20 ва кеч 6-40 минутда) — НАВОИЙ номли.

Марш! Марш! Тра-та-та! (кундуз ва кечқурун), Эски Чикаго (кеч соат 4-45 минутда) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ.

Валера — «СПУТНИК» (эрталаб соат 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8 яримда бошланади)

«Ы» операцияси ва Шурикнинг бошқа саргузаштлари — «ВАТАН», ТЕЛЬМАН номли.

Бизнинг дунёнинг тугаши — «ФЕСТИВАЛЬ».

Асосли далил — КАФАНОВ номли.

Телба — «1 МАЙ».

Зигмунд Колосовский — «УДАРНИК».

Эрлар гурунги — НАВОИЙ номли.

Туш — ПУШКИН номли.

1965 йил 10 сентябрь кундуз соат 3 да, Тошкент халқ хўжалиги институти ҳузуридаги бирлашган илмий советда (Олмазор кўчаси, 183-уй)

К. Йўлдошев — иқтисод фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун: «Ўзбекистонда XIX асрнинг иккинчи ярмида ижтимоий-иқтисодий фикрларнинг ривожланиш тарихидан» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан институт кутубхонасида танишиш мумкин.

Фармон кўчаси, 9-уйда турувчи Маҳбуба Жўрахўжаевна Расулеванинг Тараққий кўчаси, 50-уйда турувчи Карим Ёқубович Азимжоновдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Сағбон кўчаси, 2-тупик, 20-уйда турувчи Мипаид Яирович Рубиновнинг 9-январь кўчаси, 134-уйда турувчи Фрида Рубиновадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосарлари — 25885, 26232. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши, Саноат, транспорт ва қурилиш, ахборот ва спорт бўлимлари — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 10085. Индекс 64969. Нашр. № 1838.